DÜZCE ÜNİVERSİTESİ | LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

MERT KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. REŞAT SADIK

DÜZCE
2024

DÜZCE ÜNİVERSİTESİ | LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

MERT KAYA

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
Doç. Dr. REŞAT SADIK

DÜZCE
2024

T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Mert KAYA tarafından hazırlanan tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Reşat SADIK
Düzce Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Hamdi PEPE
Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Reşat SADIK
Düzce Üniversitesi

Doç. Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:18.01.2024

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

18.01.2024

MERT KAYA

TEŞEKKÜR

Yapmış olduğum bu tez çalışmasında büyük emekleri bulunan, her türlü desteği esirgemeyen Yüksek Lisans Danışmanım Sayın Doç. Dr. Reşat SADIK hocama, sağladıkları çok yönlü katkı ve destek için Jüri üyeleri; Sayın Prof. Dr. Hamdi PEPE ve Doç. Dr. Nurgül TEZCAN KARDAŞ'a teşekkür ediyorum.

Hayatımdaki, her türlü zorlukta yanımda olan canım annem Münevver KAYA, sevgili ablam Burcu KAYA ve biricik yeğenim Ayşe Lal'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Mert KAYA Ocak 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER ..... **vi**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **vi**

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **vii**

ÖZET ..... **viii**

ABSTRACT ..... **ix**

1.GİRİŞ **1**

1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ **3**

1.2.PROBLEM DURUMU **4**

1.3.ALT PROBLEMLER **4**

1.4.ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI **4**

1.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI **5**

1.6.TANIMLAR **5**

2.KURAMSAL TEMELLER **6**

2.1.GÖÇ KAVRAMI **6**

2.1.1.Göçün Nedenleri 6

2.1.2.Göç Çeşitleri 7

2.1.3.Göçün Sonuçları 8

2.1.4.Türkiye'de Göç 10

2.1.4.1.Mülteci Kavramı 11

2.1.4.2.Şartlı Mülteci Kavramı 11

2.1.4.3.İkincil Koruma Kavramı 12

2.1.4.4.Geçici Koruma Statüsü 12

2.1.4.4.1.*Türkiye'de Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyeliler*.....13

2.1.4.5.Sığınmacı Kavramı 14

2.1.4.6.Düzensiz Göçmen Kavramı 14

2.1.4.6.1 Türkiye'nin Düzensiz Göç İle Mücadelesi.....14

2.2.REKREASYON **16**

2.2.1.Rekreasyon Terapisi 17

2.2.2.Rekreatif Spor Kavramı 18

2.2.3.Rekreatif Spor Alanları 19
2.2.4.Rekreatif Sporun Kişiler Arası Gelişime Katkısı 20
2.2.5.Rekreatif Sporun Toplum Gelişimdeki Rolü 21
2.2.6.Rekreatif Sporun Uyum Üzerine Katkısı 22
2.3.UYUM KAVRAMI 23
2.3.1.Kişisel Uyum 24
2.3.2.Sosyal Uyum 24
2.3.3.Spora Uyum 26
2.3.4.Ergenlik Dönemi ve Uyum 27
2.4. UYUMLA ALAKALI KURAMSAL YAKLAŞIMLAR 29
2.4.1.İstatistiksel Yaklaşımlar 29
2.4.2.Tıbbi Yaklaşımlar 30
2.4.3.Psikolojik Yaklaşım 30
2.4.3.1.Sosyal Psikolojik Yaklaşım 30
2.4.3.2.Hümanist (İnsancı) Yaklaşım 31
2.4.3.3.Psikanalitik Yaklaşım 31
2.4.3.4.Davranışçı Yaklaşım 31
2.5.GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ 33
2.5.1.Göçmen Öğrencilerin Okula Adapte Olmaları 36
2.5.2.Göçmen Öğrencilerin Okulda Karşılaştıkları Uyum Sorunları 40
2.5.3.Göçmen Öğrencilerin Okula Uyumunda Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri 41
2.5.4.Göçmen Öğrencilerin Uyumlarında Rekreatif Spor Etkinliklerinin Katkısı 43
3.YÖNTEM 45
3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ 45
3.2.ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU 45
3.3.ARAŞTIRMAYA ALMA ÖLÇÜTLERİ 45
3.4.VERİ TOPLAMA ARACI 45
3.5.VERİLERİN TOPLANMASI 46
3.6.İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRME 46
4.BULGULAR 47
4.1. DENEY VE KONTROL GRUBU ÖN TEST ANALİZİ 47

4.2. DENEY GRUBU ANALİZİ 48
4.3. KONTROL GRUBU ANALİZİ 49
4.4. DENEY VE KONTROL GRUBU SON TEST ANALİZİ 49
5.SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER 51
5.1.SONUÇ 51
5.2.TARTIŞMA 52
5.3.ÖNERİLER 55
6.KAYNAKÇA 56
7.EKLER 63
8.ÖZGEÇMİŞ 64

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 4.1. "Okula Uyum" Ölçeği deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test Mann-Whitney U testi sonuçları. 47
Tablo 4.2. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait ön test Mann-Whitney U testi sonuçları. 47
Tablo 4.3. "Okula Uyum" Ölçeği deney grubu ön test ve son test arasındaki sosyal uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları. 48
Tablo 4.4. "Okula Uyum" Ölçeği deney grubu ön test ve son test arasındaki akademik uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları. 48
Tablo 4.5. "Okula Uyum" Ölçeği kontrol grubu ön test ve son test arasındaki sosyal uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları. 49
Tablo 4.6. "Okula Uyum" Ölçeği kontrol grubu ön test ve son test arasındaki akademik uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları. 49
Tablo 4.7. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait son test Mann-Whitney U testi sonuçları. 49
Tablo 4.8. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait son test Mann-Whitney U testi sonuçları. 50

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BMMYK	Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
FRONTEX	Avrupa Birliği Sınır Güvenliği Birimi
GEM	Geçici Eğitim Merkezi
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
HEP	Hızlandırılmış Eğitim Programı
ICPMD	Uluslar Arası Göç Politikası Geliştirme Merkezi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
PISA	Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı
TSSB	Travma Sonrası Stres Bozukluğu
UNİCEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ÖZET

REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ

Mert KAYA
Düzce Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Reşat SADIK
Ocak 2024, 63 sayfa

Bu çalışmada, Kütahya iline farklı statülerde göç eden ortaokul düzeyindeki göçmenlerin, rekreatif spor etkinliklerine katılımları sonucunda, okula uyum süreçlerindeki değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kütahya ilinde ikamet eden Kütahya ilindeki ortaokullarda Türkçe eğitim gören 10-14 yaş aralığındaki 24 göçmenden oluşmaktadır. Bu çalışma nicel araştırma yöntemleriyle tasarlanmıştır. Verilerin toplanmasında, Uslu (2021) tarafından geliştirilen "Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma da deney ve kontrol grubu olmak üzere iki grup kullanılarak ön test ve son test uygulanmıştır. Ölçek soruları 18 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Boyutlar sosyal uyum ve akademik uyum olmak üzere 2 alt gruba ayrılmıştır. Sosyal uyum boyutunda; göçmen öğrencilerin okullarındaki arkadaşlık ilişkileri ve boyutlarının belirlenmesine ait 9 farklı soru yöneltilmiştir. Akademik sorunlar alt boyutunda; dil sorunu, denklik sorunu, okula devam sorunu, uyum ve gruplaşma sıkıntıları, akademik sorunlara ait 9 farklı soru yöneltilmiştir. Araştırmada Non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında Mann Whitney-U testinden, ön test ve son test karşılaştırılmasında ise Wilcoxon testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda rekreatif spor etkinlikleri göçmen öğrencilerin okula uyumlarına akademik ve sosyal boyutta olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmenler, Rekreasyon, Spor, Okula uyum

ABSTRACT

RECREATIVE SPORTS ACTIVITIES AT SECONDARY SCHOOL LEVEL THE EFFECT OF IMMIGRANTS ON THE SCHOOL ADAPTATION PROCESS

Mert KAYA
Düzce University
Graduate School of Education, Sports Management Department
Master'sThesis
Advisor: AssociateProfessor Reşat SADIK
January 2024, 63 pages

In this study, it was aimed to examine the changes in the school adaptation processes of secondary school level immigrants who migrated to Kütahya with different statuses, as a result of their participation in recreational sports activities. The study group of the research consists of 24 immigrants between the ages of 10-14 who reside in Kütahya and receive education in Turkish in secondary schools in Kütahya. This study was designed with quantitative research methods. In collecting data, the "School Adjustment Scale for Secondary School Students" developed by Uslu (2021) was used. In the research, pre-test and post-test were applied using two groups: experimental and control groups. The scale questions consist of 18 items and two sub-dimensions. The dimensions are divided into 2 subgroups: social adaptation and academic adaptation. In the social harmony dimension; 9 different questions were asked to determine the friendship relations and dimensions of immigrant students in their schools. In the academic problems sub-dimension; 9 different questions were asked regarding language problems, equivalence problems, school attendance problems, adaptation and grouping problems, and academic problems. Non-parametric tests were used in the research. The Mann Whitney-U test was used to compare the experimental and control groups, and the Wilcoxon test was used to compare the pre-test and post-test. As a result of the research, it was seen that recreational sports activities made a positive contribution to immigrant students' academic and social adaptation to school.

Keywords: Immigration, Immigrants, Recreation, Sports, Adaptation to school

1.GİRİŞ

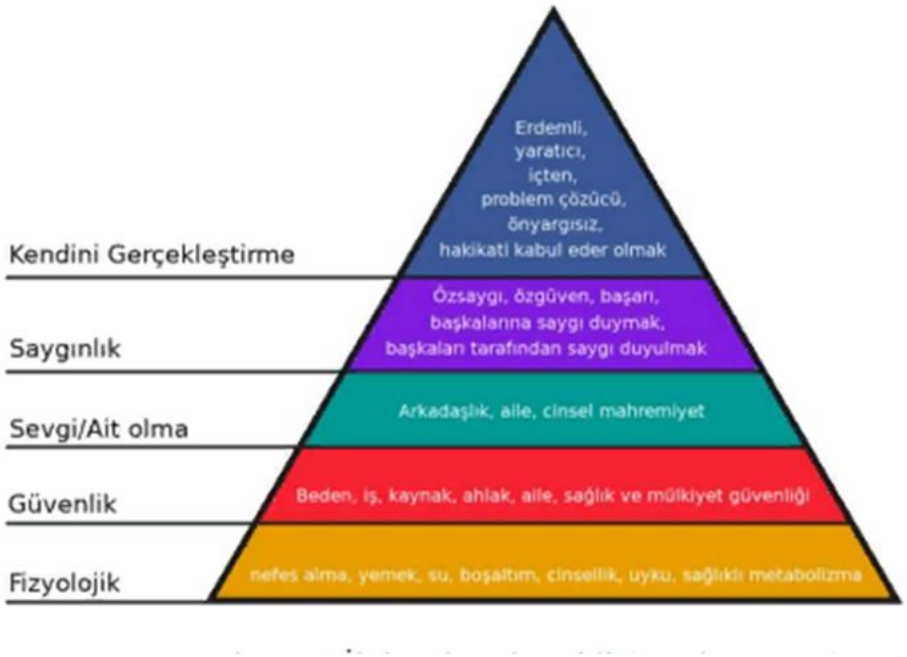
Yıllardır insanların yaşantısından çıkarıp atamadığı bir konu olan göç, yalnızca yer değiştirmek için yapılmamaktadır.20. Yüzyılın ikinci yarısında hızlanan ve 21. Yüzyılın içindeki sorunlarda kendine oldukça geniş bir yer bulan durum göç durumudur. Çeşitli ülkelerde yaşanan ekonomik, sağlık, şiddet, siyasi istikrarsızlıklar gibi durumlarda göçe neden olmaktadır. Buna ek olarak artan uluslararası göç dalgasına birde çevresel ve iklim değişikliklerinin de büyük etkisi olmaktadır. Bu gibi durumlar insanlardaki psikolojik, sosyal değişimlerle başlayıp, mekânlarda yerlerini değiştirmeyle devamlılık göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere dünyayı domine eden ülkelerin yarattığı istikrarsız durumlar göçlerin etkisini her konuda arttırmaktadır [1].

Göçle beraber meydana gelen kültürel, ekonomik, sosyal problemler göçlerin yapılma şekillerine bakılarak farklılıklar göstermektedir. Uluslararası göçün ölçeği ve hızının tahmin edilmesinin zorluğuna rağmen Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelere doğru göçlerin yapıldığı tahmin edilmektedir [1].

Türkiye var olduğu coğrafik konumundan ve değerli göç yolarını bulundurması sebebiyle tarihlerden çağımıza küçüklü büyüklü birden fazla göçün zamanlarına şahitlik ve sahiplik etmiştir. Uluslararası ve Yabancıları Koruma Kanunun 96. maddesi uyarınca, başkanlığa uyumlu çalışmalar konusun da sorumluluklar düşmektedir. Alakalı madde uyarınca uyumun yabancı kişilere Türkiye'ye, yeni yerleşmekte oldukları ülkelere yahut geriye döndüklerin de ülkelerin de sosyal-kültürel yaşamın bütün kısımlarında 3. bireylerin aracılık yapmadığı bağımlı olmayan hareketleri öğrenmelerini kolaylaştıracak, beceri ve bilginin edinilmesinin sağlayacak etkinlikler yapılmalıdır. Kanunlar bunlar doğrultusunda milletler arası kurumların, kuruluşların, sivil tolum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin koordine içerisinde çalışmaları yürütmelerini ön görmektedir [2].

Türkiye'de göçmen statüsünde bulunan göçmenlere çeşitli rekreatif ekinlikler yolu ile topluma olan adaptasyonlarını kolaylaştırmak onların uyumlu birer birey olmalarını sağlamak ve ülkedeki huzurun sağlanması için göçmenlerin topluma kazandırılmasının

faydalı olduğu düşünülmektedir. Uyumlu toplumlar yaratabilmek için rekreasyon kavramının içindeki geniş etkilerinden bahsetmek gereklidir. Rekreasyonun birden fazla yararı vardır. Maslow ihtiyaçlar hiyerarşisin de insanın ihtiyacını 5 gruba ayrılmıştır, bu basamakları şöyle sıralayabiliriz; kendini gerçekleştirme ihtiyacı, fizyolojik ihtiyaç, güvende olma ihtiyacı, sevgi ve ait olma ihtiyacı, saygı ihtiyacı şeklindedir. Fizyolojik ve güvende olma ihtiyacı temelde olan ihtiyaçlardır, bu ihtiyaçlarını karşılayabilen kişiler sonrasın da öbür ihtiyaçlarını da yerine getirme yeteneğini taşımış olur. Rekreasyon temel ihtiyaçların, dışındaki ikincil ihtiyaçların içinde bulunmaktadır [3]. Bireyin yaşamı boyunca her anında ihtiyaçları olması ve ihtiyaçları doğrultusunda hedefler koyması hiyerarşinin teorik düzenini oluşturmuştur. Şekil 1 de görüldüğü gibi İhtiyaçlar kategorilere ve basamaklara ayrılmıştır. Hiyerarşi içerisinde bir üst basamağa geçen bireyin alttaki basamaktan yeterli düzeyde ihtiyaçlarını karşılıyor olması beklenmektedir.

Görsel 1. Maslow'un İhtiyaçlar Piramidi [4], Akt., [3].

Kişilerin yaşamlarında birden fazla sorundan kurtulmalarını, kişinin kendinin farkına varmasını, özünü geliştirip ikili ilişkilerini, sosyal, kültürel yapılarını pozitif doğrultuda yönlendirmesini sağlayacak faaliyetlerin başın da rekreatif spor faaliyetleri gelmektedir. Yani insanların yaşamlarını kaliteli geçirmeleri adına yapmış oldukları aktivitelerdir [5]. Bu kısımdan bakıldığında rekreatif spor aktiviteleri sağlık, topluma uyum, eğitim gibi alanlarda toplumların, bireylerin yaşamlarını yüksek düzeyde kaliteli geçirmelerine

destek olacaktır. Ayrıca karşılaşacakları problemleri önlemek, problem çözme becerilerini geliştirmek gibi konular da rekreatif spor aktivitelerinin önemi büyüktür.

Uyumlu toplumların istenilen seviyelere ulaşmaları için; bütün bireylerin yaşına, dinine, diline, cinsiyetine ve ırkına bakılmaksızın aynı haklara sahip bir şekilde yaşamaları gerekmektedir [6]. Türkiye'ye göç ederek gelme zorunluluğunda olan kişilerin toplumlara kazandırılmasındaki etkili, basit yolun spor etkinlikleri olacağı düşünülmektedir. Ayrıca toplumlar arası dayanışmaların sağlanmasında da rekreatif spor etkinliklerinin kişileri yakınlaştıran, birbirlerine kaynaşmalarını sağlayan önemli etkisi vardır. Rekreatif spor aktiviteleri aracılığıyla bireyler beraber hareketler sergilemeye, benzer amaç ve isteklere yönelmeye, benzer duyguları hissetmeye başlayabilirler. Rekreatif spor etkinlikleri, insanların toplumlar içerisindeki yalnızlığını, kimse olmadan yanlış, sorumsuz davranışlar sergilemesinin önüne geçen faktörlerdendir. Kişilerin uyumlu birer birey olmalarına olumlu anlamda katkıda bulunur [7].

1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmada, Kütahya iline farklı statülerde göç eden ortaokul düzeyindeki göçmenlerin, rekreatif spor etkinliklerine katılımları sonucunda, okula uyum süreçlerindeki değişimlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda göçmenlerin katılacağı rekreatif spor etkinliklerinin göçmenlerin uyum süreçlerine yaptığı durumlardan bahsedilecektir. Ayrıca göçmenler üzerinde yapılan rekreatif spor etkinliklerinin sürdürülebilir olması için kendilerine uygun olan branşlar çerçevesinde araştırma sürecinden sonrada yerel yönetim veya gençlik sporların rekreatif spor kurslarına yönlendirilmelerinin okula uyum süreçlerine fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Son yıllarda Türkiye'ye gelen göçmenlerin sayısının çokluğu ve topluma adaptasyon süreçlerinin gerekliliği bu araştırmanın sonraki araştırmalara da kaynaklık etmesi açısından özgün değerler taşımaktadır.

1.2.PROBLEM DURUMU

‘’Rekreatif spor etkinliklerinin ortaokul düzeyindeki göçmenlerin okula uyum süreçlerine etkisi’’ bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır. Bu problemin çözümü için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1.3.ALT PROBLEMLER

1. Deney ve kontrol grupları arasında ön test sosyal uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
2. Deney ve kontrol grupları arasında ön test akademik uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
3. Deney grubu ön test ve son test sosyal uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
4. Deney grubu ön test ve son test akademik uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
5. Kontrol grubu ön test ve son test sosyal uyum boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
6. Kontrol grubu ön test ve son test sosyal uyum boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
7. Deney ve kontrol grupları arasında son test sosyal uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?
8. Deney ve kontrol grupları arasında son test sosyal uyum alt boyutunda anlamlı farklılık var mıdır?

1.4.ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

1. Araştırmaya katılan gönüllülerin görüşme formuna verdikleri cevapların yansız ve doğru olduğu kabul edilmiştir.
2. Araştırmaya katılan göçmen öğrencilerin durumları hakkında yeterli bilgi edinilmiştir.

1.5.ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma sürecinde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak;

1. Araştırmacının bilgi ve deneyimleri,
2. Deney ve kontrol grupları,
3. 12 haftalık bir süre zarfı,
4. Kort tenisi, voleybol, basketbol branşları,
5. 24 göçmenin görüşleri ile sınırlıdır.

1.6.TANIMLAR

Göç: Bireylerin sonraki yaşamlarını kısmen veya bütününü idame ettirmek için bulundukları konumdan farklı bir konumda yaşamak amacıyla gerçekleştirmiş oldukları olaya 'göç' denir [8]. Bu araştırmada göç kavramı Türkiye'ye çeşitli sebeplerle göç eden, Türkiye'deki ortaokullarda eğitim gören 10-14 yaş arası göçmen bireyleri kapsamaktadır.

Uyum: Kişilerin kendileriyle ve çevreleriyle bağlar kurmaları, kurdukları bağları devam ettirebilme düzeyleridir [9]. Bu araştırmada uyum kavramı göçmen bireylerin okula olan uyumlarını kapsamaktadır.

Rekreatif Spor Etkinlikleri: Rekreasyon aktiviteleri içinde bulunan temeli fiziksel egzersize veya çeşitli spor branşlarına dayalı gönüllü olarak yapılan etkinlikleridir. Rekreatif spor etkinlikleri bireylerin sosyalleşme ihtiyacını arttırırken kişisel gelişime de katkı sağlamaktadır [10]. Bu araştırmada rekreatif spor etkinlikleri kavramı göçmen bireylerin sosyal ve akademik boyutta okula uyumlarındaki katkısını kapsamaktadır.

2.KURAMSAL TEMELLER

2.1.GÖÇ KAVRAMI

Göç, insanoğlunun doğumundan itibaren devamlılık gösteren, bütün toplumların yakından bilmesi gereken evrenselliği bulunan olay niteliğindedir. Tarihler boyunca, bireyler yaşamakta oldukları bölgeleri savaş, sürgün, terör, siyasi, sosyal, ekonomik vb. nedenlerden dolayı bırakıp gitmek zorunda kalmışlardır. Yaşadıkları göçler sırasında meydana gelen olaylar, gitmiş oldukları bölgelerde de çeşitli problemlerin kaynağı olmuştur. Bundan dolayı göç etmenin hangi nedenlerden dolayı yapılmış olduğu göç edilen bölge için bilinmelidir. Göç, insanların hayatlarında hep var olacak bir olgudur. Halen de bütün ulusları alakadar eden devasa göçlerin gerçekleştiği görülmektedir. Son zamanlar da göçlerin git gide fazlalaşması, toplulukların gündeminde baş sıraları almaktadır [11]. Ancak önemli bir nokta şudur ki göç edilen yere uyum gerçekleşmediği sürece göç etme eylemi gerçekleşmiş olmaz. Bu durumun en temel nedeni göç eden birey potansiyel bir göçmendir ve ilk fırsatta başka bir yere göç edebilir [12].

2.1.1.Göçün Nedenleri

Bireylerin daha iyi bir yaşama ulaşma çabası göçün başlıca nedenidir. Göçün birçok çeşitli nedeni olabilir. Bunlar; küreselleşme, iç savaş, insanlar için olumsuz yaşam koşulları, sağlık olanakları, eğitim, doğal afetler vb. birçok sebepler göçün nedenini oluşturmaktadır. Bireylerin hayat şartlarını belirleyen en önemli faktörlerden biride ekonomidir. Örneğin; göçü tercih etmiş insanların bol ve ucuz gıda ürününe ulaşmak istemeleri, çalışanların uygun çalışma alanı edinmeleri, aile bireylerinin iyi ekonomik (maddi) olanaklarını elde etmek istemeleri amacıyla göç etmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Gelişen teknoloji ile artış gösteren sanayileşme, insanların çok nüfuslu olan yaşama alanlarına çekmiştir. Tarım alanında çalışacak insana gereksinimi azalmıştır. Bu durum refah içerisinde hayatını devam ettirmek isteyen insanları kentleşmenin olduğu bölgelere çekmiştir. Göçün üzerinde önemli etkisi olan bir diğer konuda sağlıktır. Sağlık açısından risk faktörü oluşturan veya sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu bölgelerden bireylerin göç etme olasılıkları yüksektir [13].

2.1.2.Göç Çeşitleri

Göç çeşitleri iki alt grupta incelenmektedir. Bunlar;

- İç göç: Devletlerin içerisinde kasaba, köy, kent ve bölge gibi yerlerden başka yere yaşamak amacı ile gerçekleştirilen nüfusun değişmesine neden olan hareketliliktir. Örneğin; kentleşme.
- Dış göç: Ülkenin sınırını çok yönlü değiştirerek gerçekleştirilen, yaşamın fazla bir bölümünü geçirmek orada çalışma düzeni sağlamak için yerleşilen nüfusun değişmesine neden olan hareketliliktir. Örneğin; ülkeler arası gerçekleşen nüfusun farklılığı.

Göçlerin olmasında etmen olan faktörleri ikiye ayırmaktadır:

- Serbest iradeyle gerçekleştirilen göçler
- Otoriter baskı ile (güdümlü) gerçekleştirilen göçler.

Göçler insanların kendilerinin tercih ettikleri durumlar olabilirken, tercihlerinin ötesinde farklı etmenlerin sebebi ile de tercih edilebilir. Göçleri; amaçlarına, gerçekleştirme şekline, sebeplerine, tercih edenlerin özellikleri ve konumun yapısı vb. göz önüne alarak yapılan göçü ‘zorunlu göçler’ olarak sınıflandırmak mümkün olur.

‘İsteğe bağlı göçler’ kişilerin maksimum düzeyde yaşam olanakları, var olan çevrenin beğenilmesi, aile olarak gelecek yaşantılarını refaha kavuşturma, maddi (ekonomik) imkânlarını iyileştirme, çalışma şartlarını ve ortamlarını arttırma, kişisel isteklerinden doğan imkânlar hedefinde yapılmaktadır [14].

Batı da oluşan nüfusun hareketliliğini ‘göç’ olarak ifade eden [15] göstermiş oldukları yapısal faktörlerden dolayı üç devir de incelemiştir. Günümüzde ki nüfusun yapısına da bu gruplamaya da yer verilmiştir. 2. Dünya savaşı fark yaratan bir faktör olarak ele alınmıştır.

Bu doğrultuda Batı'da ki nüfusun hareketlerini;

- Savaşların öncesindeki göçler,
- Savaşların arasında ki göçler,
- Savaşların sonrasındaki göçler. Şeklin de gruplamıştır.

Buradaki, birinci grup da ifade edilen savaşların öncesindeki göçlerde; Batı'da ki ekonomik (maddi), toplumsal ilerlemeyi sağlayan unsurlar arasında bulunan ilk icatlar ile denizcilikte ki gelişmelerin yaşandığı dönemlerde deniz yolları ile farklı karasal parçaların bulunmasını ve nüfusun hareketlendiğini kapsamaktadır. Örneğin; Maddi olanaklardan dolayı Avrupa da gözlemlenen kırlardan kentlere göçler, Zenci köleler, Afrika'dan Amerika ya göç olması, Avrupa da ki göçmen kişilerin Kuzey-Amerika ya göçmeleri. Savaşların arasında ki göçler de 1929 yılındaki krizden dolayı ailelerin farklı bölgeleri tercih etmesi, 1919-1939 yıllarında Avrupa'nın fazlalaşan maddi (ekonomik) devreler ile paralelliği olan göçlerle beyinsel göçlerin gözlemlenmesinden bahsedilmektedir. Savaşların sonrasındaki göçlerse, çalışan göçleri, beynin göçmesi şeklinde sıralanarak incelenmiştir. Sonuç olarak normal ayrım da görüldüğü üzere iç-dış göçlerin ayrımları esas alınmıştır. Kesinlikle burada az da olsa bahsedilen veya bahsedilmeyen göçlerin türlerinin de gruplandırılmaların yapılmasında değeri vardır fakat buradaki göçlerin olgusu araştırma konusu içerisinde geçmediğinden dolayı çok fazla yer verilmemektedir. Aynı zamanda içeriye göç görülmesinin özelliklede kırlardan kentlere göçmenin türlerinin sebepleriyle sosyal ve maddi yapılar açısından sonuçları etkilediği için üzerinde durulmalıdır [15]. Toplumsal süreçleri, nedenleri ve sonuçlarıyla aydınlatmayı amaçlayan bütün sosyolojik teoremlerin temelinde tek bir gerçeklik vardır o da toplumun gelişmesi, ilerlemesi adına ilk olarak değişimin olması gerektiği, değişimin olmaması halinde hiçbir toplum gelişme ve ilerleme kat edememektedir. Böyle düşünüldüğü zaman göçe en temel sebep ve sonuç olarak sosyal ve kültürel bakımından değişimler ile gelişimlerin neler olduğuna bakılabilir [12].

2.1.3.Göçün Sonuçları

Toplumsal süreçleri, nedenleri ve sonuçlarıyla aydınlatmayı amaçlayan bütün sosyolojik teoremlerin temelinde tek bir gerçeklik vardır o da toplumun gelişmesi, ilerlemesi adına ilk olarak değişimin olması gerektiği, değişimin olmaması halinde hiçbir toplum gelişme ve ilerleme kat edememektedir. Böyle düşünüldüğü zaman göçe en temel sebep ve sonuç olarak sosyal ve kültürel bakımından değişimler ile gelişimlerin neler olduğuna bakılabilir. Değişmeleri ve gelişimleri, göçün sürecinin nasıl ilerlediğini ortaya koyan teoremlerde de gözlendiği gibi; göç olumlu-olumsuz yönlere sahiptir [12].

Göçün Olumlu Etkileri:

- Göç alan ülkelerdeki işletmelerin, çalışan sınıfları daha uygun maliyetli ve faydalı biçimde kullanması.
- Göçmenlerin, bulundukları ülkedeki bireyleri çalışmak istemediği meslek grupları için ikame etkisi sağlanarak ülke ekonomisine olumlu katkıda bulunması.
- Göç eden insanların çeşitli faaliyetlerde girişimde bulunarak ülke ekonomisine katkı sağlaması.
- Göç eden göçmenlerin, geldikleri bölgelerden gelirken döviz getirmesi bu durumunda ülke ekonomisine yarar sağlaması.
- Göç eden bireyler veya göçmenler göç ettiği bölgelere bilgi ve birikimlerinin aktardığı gibi göç alan bölgelerden de kendilerine yönelik kültür ve bilgi etkileşimleri edinmeleri.

Göçün Olumsuz Etkileri:

- Göç akımıyla birlikte gidecekleri yere göç eden göçmen bireylerin göç alan yerdeki nüfusu arttırması.
- Ülke içerisindeki farklı bölgelere göç eden göçmen bireylerin, yatırım düzeylerinde eşitsizlik yaratmaları.
- Göç eden bireylerin sayısını taşıyamayacak kapasiteye sahip, alt yapısının yetersiz olduğu bölgelerde dağınık kentleşmenin ortaya çıkması.
- Göç eden göçmen bireylerin biriktirdikleri paraları, geldikleri ülkedeki akraba, aile, eş ve dostlarına göndermeleri.
- Sağlık, güvenlik, barınma ve eğitim durumlarının bulunan bölgede yetersiz kalması,
- Yerel bireylerin iş olanaklarının kısıtlaması ve işsizlik oranlarını artırması,
- Gelişmemiş ülke bireylerinin çeşitli sebeplerden dolayı gelişmiş ülkelere beyin göçü hareketinde bulunması ve bu durumun ülkedeki sosyal ve ekonomik faktörleri olumsuz yönde etkilemesi,
- Farklı toplum yapıları nedeniyle kültürlerarası çatışmaların meydana gelmesi,

- Göç alan ülkeler tarafından bütünleşme süreci yerine kültür çatışması, dışlama ve asimilasyon hareketlerin ortaya çıkması,
- Nüfus artışıyla birlikte çevre sorunlarının baş göstermesi.

Nihayetinde göç, durumu ve sonuçlarıyla birlikte devletlerin, bireylerin geleceklerini tayin etme açısından çok önemli bir bağlam ifade etmekte ve ülkelerin oluşumunda en temel durumlardan olgulardan birini oluşturmaktadır [16].

2.1.4.Türkiye'de Göç

Tarihsel süreç içerisinde göçmenlerin göç olgusuna yönelik bakış açısı değişiklik göstermiştir. Bu kavramlar önce ulusal sonra da evrensel hukuk normlarının gelişen yönlerini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde göçmen sorunuyla mücadele eden yönetimler bu konuya daha hassas yaklaşmak mecburiyetinde kalmışlardır. Özellikle yazılı ve görsel alanda göçmenlerin olumsuz görüntülerinin paylaşılıyor olması, uluslararası kurumların baskılarıyla birlikte Göç ve Toplumsal Kabul devletlerin imajını kötü anlamda etkileyebilmektedir. Bu yaşanan olumsuzlukların sonucunda kimi sorunlar çözüme kavuşmazken devletlere dönük algılarda da olumsuz yönde değişimler söz konusu olmaktadır [17].

Türkiye, bulunduğu konum itibari ile önemli göç yolları üzerinde bulunması nedeni ile tarihten şimdiki zamana kadar küçük, büyük çok fazla göç durumlarına tanıklık etmiş ve ev sahipliği yapmıştır. Türkiye'ye yönelik göç hareketlerinde, bir taraftan artan ekonomik gücü ve istikrarı diğer bir taraftan istikrarlı bir çekim unsuru oluştururken, yer aldığı coğrafi konumda yaşanan siyası olumsuzluklar, Türkiye'ye yönelik yapılan göçlerin sayısını bir hayli arttırmıştır. Türkiye daha öncesinde transit bir ülke konumundayken artık göç eden göçmen bireyler tarafından hedef ülke olarak görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin son yıllarda hem yaptığı gelişmeyi hem de göç politikaları ile mücadele etmesi gerektiğini göstermektedir [2].

Türkiye'de göç ile doğrudan ilişkili kurum göç idaresi başkanlığıdır. İllerde ise bu durum il göç müdürlükleri tarafından yürütülmektedir. Bu kurumların göçmen bireyler üzerinde yaptıkları çeşitli uyum çalışmaları yerel yönetimlerden vb. kurumlardan destek alınarak sürdürülmektedir. Kanun doğrultusunda destek alınacak kurum ve kuruluşlar, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, gençlik spor müdürlükleri ile uluslararası kuruluşlardan oluşmaktadır.

Göç idaresi başkanlığı uyum felsefelerini şu şekilde ifade etmektedir;

- Karşılıklılık
- Gönüllülük
- Kurumlar Arası İşbirliği

Göç idaresi başkanlığı vizyonu ise, uyum strateji belgesi ve ulusal eylem planı doğrultusunda yapılmaktadır. Bu doğrultuda amaçları toplumumuzu uyum ve farkındalık çalışmalarını arttırarak bilgilendirmek. Ayrıca Türkiye'ye göç eden göçmenlerin uyumlu birer birey olmaları için çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarından destek alarak 'Göç ve Uyum' konularında faaliyetler düzenlemektir [2].

Türkiye'de birçok statüde göç eden yabancı birey olduğu görülmektedir. Bu tanımlara yönelik il göç müdürlüğü verileri sağlıklı bilgileri sunmaktadır. Türkiye'ye çeşitli statülerde göç eden göçmenlere yönelik bazı kavramlar şöyledir;

2.1.4.1.Mülteci Kavramı

Avrupa'da yaşanan farklı olaylar sebebiyle; soyu, mezhebi, belirli bir topluluğa katılımı veya siyasal düşüncesi nedeniyle olumsuz davranışlar göreceğinden haklı sebeplerle endişelendiği için vatandaşı olduğu devletin, dışında bulunan ve bu devletin korumasından yararlanamayan veya söz konusu korku sebebi ile faydalanmak istemeyen yabancı bireylere veya buna benzer olaylar sonucunda önceden bulunduğu ülkesi dışında bulunan oraya geri dönmek istemesine rağmen dönemeyen veya olumsuz durumlar neticesinde dönmek istemeyen vatansız bireylere statü belirleme durumu sırasında verilen statüyü ifade etmektedir [2].

04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 61'inci maddesinde tanımlanan ''mülteci'' tanımına Avrupa Konseyi Üyesi ülkelerden Türkiye'ye gelerek, Türkiye'den uluslararası koruması isteğinde bulunan yabancılar bu kapsamın içine girebilmektedir [2].

2.1.4.2.Şartlı Mülteci Kavramı

Avrupa'da yaşanan farklı olaylar sebebiyle; soyu, mezhebi, belli bir toplumsal gruba katılımı veya siyasi görüşünden sebep olumsuz davranışlara uğrayacağından haklı sebeplerle endişe duyduğu için vatandaşı olduğu devletin dışında bulunan ve bu devletin

korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu endişe nedeniyle faydalanmak istemeyen yabancı bireye veya bu tür olaylar sonucu önceden bulunduğu ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu endişe nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder [2].

Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir. Türkiye, 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesini, 1. maddesindeki mekân bakımından öngörülen seçme hakkını kullanarak "Coğrafi Kısıtlama" ile kabul etmiştir. Buna göre şartlı mülteci; Avrupa dışında meydana gelen olaylar nedeniyle, mülteci tanımındaki şartlara haiz olduğunu iddia ederek, üçüncü ülkelere iltica etmek üzere Türkiye'den uluslararası koruma talebinde bulunan kişidir [2].

2.1.4.3.İkincil Koruma Kavramı

Mülteci veya şartlı mülteci olarak adlandırılamayan ancak kendi devletine veya bulunduğu devletine geri gönderildiği için; Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayrım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında verilen statüyü ifade eder https://www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda internet adresinden ulaşılabilir [2].

2.1.4.4.Geçici Koruma Statüsü

2004 tarihli 100 No'lu Birleşmiş Milletler Yürütme Komitesi kararına göre kitlesel sığınmanın varlığından söz edebilmek için uluslararası bir sınıra doğru dikkate değer sayıda insan hareketliliğinin olması, bu hareketliliğin hızlı bir varışla devam etmesi, ev sahibi (karşılayan) ülkeye yakın dönemde mevcut bireysel sığınma prosedürlerini uygulayamayacak hale gelmesi gerekmektedir. Bu unsurları içeren topluluk akının sürekli hale gelmesi durumunda geçici koruma yardımı yapılmaktadır. Geçici koruma, kitlesel akın olaylarında acil çözümler bulmak üzere geliştirilen bir koruma şeklidir. Ülkelerin geri yollama yükümlülükleri içinde topluluklar halinde ülke sınırlarına varan göçmenlere,

kişisel statü belirleme işlemleri ile vakit kaybetmeden, uygulanan pratik ve tamamlayıcı bir çözüm yoludur [2].

2.1.4.4.1.Türkiye'de Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyeliler

Suriye'deki iç savaşlar ve karışıklıkların başlamasıyla hızlanan göçler, Türkiye ve diğer komşu bölgeler gibi Avrupa Birliği (AB) ülkelerini de olumsuz etkilerin altına almıştır. Göçmenlerin bir bölümünün AB ülkelerine geçmesiyle birlikte çeşitli AB ülkelerinde mülteciler ve sığınmacılar ile ilgili olaylar meydana gelmiş, iç siyaseti çeşitli nedenler ile etkilemiş, siyasetçilerin bakış açısını bu yöne çevirmiştir [18].

2011 yılının Mart ayında, iç savaş başlamasından bu süre zarfında, her geçen gün artan sayıda Suriye vatandaşı Türkiye'ye uluslararası yardım aramak sebebiyle gelmektedir. Türkiye bu kişilere ''geçici koruma'' yardımı sağlamaktadır. Suriye'deki insan hakları ihlallerinde 2012 ve sonrasında ortaya çıkan hızlı artış, insani yardım ihtiyaçlarında yetersiz çözümleri de beraberinde getirmiştir. İç savaş başlamasından bu güne, Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye Cumhuriyeti bu sebepten etkilenen Suriye vatandaşları için "açık kapı" politikası uygulamıştır. Türkiye bu insani kriz durumunda meydana gelen göç akınları sebebiyle 10 şehirde kurulan 26 geçici barınma merkezinde 256.971 Suriyeli yabancıya kapılarını açmıştır. Suriye'de sağlıklı, huzurlu bir ortamının sağlanamaması nedeniyle geçici koruma altındaki Suriyelilerin Türkiye'de kalış süreleri uzamış bu durumda sosyal uyumun sağlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu gereklilik neticesinde de insanların geçici barınma merkezleri dışında hayatlarını idame ettirmeleri desteklenmiş olup 16 Eylül 2020 tarihi itibariyle 5 ilde 7 geçici barınma merkezinde 59.877 geçici koruma kapsamındaki Suriyelilere yardımda bulunulmaktadır. Bunun dışında, geçici barınma merkezleri dışında 3.559.041 geçici koruma sahibi Suriyeli hayatlarını idame ettirmektedir. Türkiye'deki Suriyelilerin geneli Suriye-Türkiye sınırına yakın olan bölgelerden ülkemize giriş yapmaktadır. Bu bölgeler aynı zamanda yoğun çatışmaların olduğu bölgelerdir. Geçici barınma merkezlerinde, okul öncesi de dâhil olmak üzere, okul çağındaki tüm ergen bireyler için eğitim hizmetleri bulunmaktadır ve Türk vatandaşlarına verilen benzer hizmette sağlık yardımları yapılmakta; yabancılar için ibadethane oluşturulmakta; ihtiyaçlarını sağlayabilmeleri için çeşitli merkezler kurulmaktadır. Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli yabancılar için yetişkin eğitim merkezleri de mevcut olup bir meslek sahibi olmayanlara, yeterli bilgi birikim kazandırılarak meslek sahibi olmalarına destek olunmaktadır. Türkiye yardım

sever bir ülke olarak Suriye'de yaşanan bu insanlık dışı etkilere şartsız kalmamış, kendi içerisindeki göçmenler için bulunan merkezlere ve çeşitli illerde, gerekse Suriye sınırları içerisindeki geçici barınma alanlarına ve çeşitli yerleşim yerlerinde bu olumsuz durumdan etkilenen Suriye vatandaşlarına insani destek hizmetleri sağlamada en cömert davranan ülke konumunda olmuştur [2].

2.1.4.5.Sığınmacı Kavramı

Vatanında ırkı, dini, dili, sosyal konumu, siyasal düşüncesi veya kültürü sebebiyle kendisini baskılı, endişeli, stres altında hissederek vatanına olan güvenini kaybetmiş ve bu sebepler nedeniyle can güvenliği olmadığı düşüncesi ile vatanından ayrılarak, başka bir ülkeye sığınanlara verilen kavramdır. Bu sebepten ötürü sığınmacı kavramı özellikle, çeşitli göçmen statüleri almaya yönelik başvuruları devletler ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karara bağlanmasını bekleyen bireyler için kullanılmaktadır. Bir diğer ifadeyle mültecilik veya şartlı mültecilik öncesindeki durumu ifade etmek için kullanılabilmektedir. Dolayısıyla sığınmacı aday mülteci veya şartlı mülteci konumundadır. Sığınma hakkı genel bir ifade ile insanın ırkı, dini, dili, belirli bir sosyal topluluğa aidiyeti veya siyasi düşünceleri sebebiyle çeşitli olumsuzluklara uğrayacağından haklı nedenlerle endişe duyduğu için uyruğunda bulunduğu ya da yaşamını sürdürdüğü devletteki olumsuz durumlardan kaçarak başka bir yere sığınma hakkını ifade etmektedir. Yani bu hak sığınma aranan devlete dair bir haktır. Ancak uluslararası hukuka göre gerek devletin gerekse kişinin sığınma hakkına ilişkin duruma bakıldığında bir devletin yabancıların ülkesine girmesi ve ülkesinde kalması hususunda tek yetkili olduğu söylenebilir [18].

2.1.4.6.Düzensiz Göçmen Kavramı

Maddi zorluklar ya da çeşitli sebepler nedeniyle çeşitli suç kayıtları var olan vatandaşı olduğu ülkeden gizli yollarla başka bir ülkeye ulaşmaya çalışan, göç ettiği ülkede kalmak için yasal bir hakkı bulunmayan ve o ülkenin yasalarını ihlâl ederek giriş yapan kişilere düzensiz (yasadışı) göçmen denir [19].

2.1.4.6.1 Türkiye'nin Düzensiz Göç İle Mücadelesi

Ortadoğu, Kafkasya ve Balkanlarda yıllardır süregelen çalkantılar Türkiye'ye büyük göçmen baskınlarına yol açmış, tarihsel bağları ve sorumluluk anlayışıyla Türkiye zor durumda bulunan bu göçmenlere kapılarını açmıştır. 1980'lerden sonra Türkiye; sadece

göç veren bir devlet değil göç alan bir devlet durumuna geçmiştir. Küreselleşmenin getirdiği iletişim ve seyahat özgürlüğü tüm evrende göç hareketliliğinde artışa sebebiyet vermiş Türkiye de bu küreselleşme sürecinden derinden yara alarak etkilenmiştir.

Tüm bu sebepler Türkiye'nin düzensiz göçle mücadele için kendini geliştirmesine, hukuksal reformlarda bulunmasına ve uluslararası işbirlikleri geliştirilmesine sebebiyet vermiştir. Bu kapsamda düzensiz göçle mücadele etkinliği artırmak amacıyla 15.07.2018 tarihinde yayımlanan 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Düzensiz Göçle Mücadele Dairesi kurulmuştur. Söz konusu kararname ile kurulan Dairenin görev alanı şu şekilde belirlenmiştir:

- Düzensiz göçler ile ilgili durumları yönetmek.
- Düzensiz göçler ile ilgili mücadeleleri edilebilmesi sebebiyle polis, askeriye vb. birimleri ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu geliştirme, tedbirler sağlamak, alınan tedbirlerin uygulanmasını takip etmek.
- Türkiye'nin taraf olduğu geri kabul anlaşmalarına ilişkin hükümleri yürütmek.
- Genel Müdürlük tarafından belirlenen görevleri en kısa sürede yerine getirmek

Türkiye, düzensiz göçe karşı ayakta durarak, ulusal düzeyde etkin tedbirler almaktadır. Bu alanda uluslararası düzeyde sorunların bulunması, fikir alışverişi, birlikte mücadele ve işbirliği şeklindeki çalışmaların çoğuna aktif olarak katılmaktadır. Konudaki kesin tavrını ortaya koyan, devletimiz üzerinden düzensiz göçü önlemek ve vatanımızda yasa dışı bulunan göçmenleri ülkeden çıkarmak için etkin ve kararlı biçimde çalışmalar sürdürüp bu duruma çözümler üretmektedir. Düzensiz göçle mücadele, ülkelerin kendi başlarına kaderlerini tayin edebileceği bir mesele olmaktan çıkmıştır. Bu bağlamda uluslar; ikili, bölgesel ve küresel gruplar oluşturarak bu mücadeleyi sürdürme eğilimine girmişlerdir.

Devletimiz düzensiz göç konusunda daha etkin ve verimli çalışmalara olanak sağlanabilmesi için birçok ulusal ve uluslararası kurumla işbirliği içine girmiştir. İşbirliği yapılan kurumların başında Birleşmiş Milletler Göç Kuruluşu, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, ICPMD ve çeşitli ulusal sivil toplum kuruluşları gelmektedir. Türkiye, 53 katılımcı ve 4 gözlemci ülke ile birlikte 13 Uluslararası Kuruluşun katıldığı, düzensiz göçleri önlemeyi, düzensiz göçle etkili mücadelede kalıcı çözümler bulmayı ve göç yönetimi alanında devamlı politikalar geliştirmeyi hedefleyen

Budapeşte Süreci'nin 2006 yılı Ocak ayının başında başkanlığını üstlenmiştir. Devletimiz düzensiz göçle mücadele konusuna verdiği önemin bir göstergesi olarak bu süreçte öncülüğünü yaptığı İpek Yolu Bölgesi Çalışma Grubunun kurulmasını sağlamış ve göç yolu üzerindeki kaynak, transit ve hedef ülkeleri bir araya getirmeyi olanaklı hale getirmiştir. Türkiye Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD)'nin yürütmekte olduğu Akdeniz Bölgesinde Transit Göç Diyaloğu girişimine de katkı sağlamaktadır. Türkiye, FRONTEX (AB Sınır Güvenliği Birimi) ile düzensiz göçü önlemek amacıyla 28 Mayıs 2012'de Mutabakat Zaptını imzalamıştır [2].

2.2.REKREASYON

Rekreasyon, kişilerin bozulan fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü istediği etkinliklere katılarak tekrar kazanmaları şeklinde tanımlanabilir. Bu etkinlikler katılım sağlayan bireylerin kendi istekleri doğrultusunda seçtiği serbest zaman etkinliklerini kapsar. Böyle olunca insanlar yaşamlarının belirli bölümlerini rekreasyon etkinliklerinde geçirmiş olmaktadırlar. Rekreasyon her yaşta, sağlıklı, engelli, engelsiz bütün bireyleri içine almakta ve bu kişilerin kaliteli, mutlu zaman geçirmelerine katkı sağlamaktadır [20].

Rekreasyonel etkinlikler; aktif, pasif, grup halinde, kişinin tercihine göre yapılabilirken, spor, kültürel etkinlikler, doğayı deneyimleme, resim, gezi ve eğlence eğitimleri gibi birçok aktiviteyi içine alır. Rekreasyon aktivitelerinin farklı tanımları doğrultusunda etkinliklere katılım sağlayanlara daha geniş dünya görüşü kazandırma, özgür olma hissi, ruhsal iyileşme ve ruhsal denge (mutluluk, yaratıcılık, tatmin olma), fiziksel iyileşme ve rekabete girme gücünü de kazandırması gerektiği görülmektedir. Stresten uzak durma, sosyalleşme, fiziki egzersizler, ava çıkma, piknik ve doğal yaşantı insanların rekreasyonel aktivelerde bulunma nedenleridir. İnsanlar bunlar içerisinden birini yahut birden fazlası için rekreasyon ihtiyacı duyabilirler. Bu durum zaman içerisinde değişim de gösterebilir. Fakat temel nedenler çoğunlukla değişmemektedir: Yalnız kalmak, arkadaşlar ile beraber olmak, doğayla iç içe bulunmak, kent yaşantısının neden olduğu sorunlardan uzaklaşmak ve fiziksel aktiviteler içinde bulunma gibi nedenleri kapsamaktadır. Bütün bu durumların temel sebebi gündelik rutinlerin dışına çıkarak (her şeyden uzaklaşarak) zihnin yenilenmesini sağlamaktır. Sonuç olarak zihin yenilenmesi yolu ile insanların kendilerini iyi hissetmeleri rekreasyonun ilk işlevidir [20].

Rekreasyonun yalnızca kişiler bakımından değil, ekonomik, çevre, toplumsal ve sağlık açısından yararları günden güne daha iyi fark edilmektedir. Rekreasyonel aktiviteler toplumların sosyal sınıf, yaş ve gelir durumu gibi değişik katmanlarını içine alan kişileri karşılaştırarak sosyal iletişimle dayanışmanın artmasını sağlamaktadır. Rekreasyonel aktivitelerin insanların, zihinsel ve bedensel sağlıkları üzerindeki olumlu etkilerinin olması da rekreasyonun başlıca yararlarındandır. Rekreasyon; yapıldığı yere, niteliğine ve hitap ettiği kitleye bağlı olarak dönemsel veya uzun devreli olarak yerel ya da ulusal ekonominin önemli bir parçası olabilmektedir [20]. Kişiler için sözü edilen rekreasyon etkinliklerinin çoğunlukla spor etkinlikleri olarak algılanması gerektiğini söylemek çok da yanlış olmayacaktır. Çünkü "genellikle bireylerin serbest zaman etkinlikleri neredeyse tamamen spor olmaktadır. Bu bağlamda rekreatif spor etkinliklerinin önemi ortaya çıkmaktadır [21].

2.2.1.Rekreasyon Terapisi

Rekreasyon terapisi tedavi süresince yapılan rehabilitasyon faaliyetleridir. Bu tedavi şeklinin içeriğinde hasta yahut yetersizliği olan kişilere uygun olan zamanların da tedavilerine yardımcı ve destek olunması amacıyla uygulanmaktadır. Rehabilitasyon içerisinde esnek, rekreasyon hizmetlerini kapsamaktadır. Bu hizmetler kişiye uygun olan bütün rekreasyon faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu hizmetler uzman bir rekreasyon terapisti tarafından sağlanmalıdır.

Rekreasyon terapistleri, bedensel ve zihinsel engeli (her türlü kısıtı) olan kişilere yaşantılarını olabildiğince tek başlarına sürdürebilmeleri, yeterlilik kazanmaları, kısıt durumlarını ortadan kaldırmak için dinlence, istirahat, hareket, spor ve oyun içerikli uygulamalarda bulunmaktadırlar.

Bu terapinin özellikleri şu şekilde sıralanabilir [5]:

- Bireyin hayat kalitesinin artmasını sağlar.
- Fiziksel olarak gelişime büyük katkısı bulunmaktadır.
- Ruhsal bakımdan özgüven, moral ve motivasyon sağlar.
- Uygulamalı aktiviteler ile beyin (zihin) gelişimi sağlanır.
- İlerleyen dönemlerde meydana gelebilecek ruhsal, fiziksel gerilemeleri önleyerek azalmasını sağlar.

- Bireylerin sosyalleşmelerini ve yaratıcılıklarının (hayal gücünü) gelişmesini sağlar.
- Yetenekli olmayı aynı zamanda kişisel becerinin gelişmesini sağlar.
- Kişisel başarı, verimin artışın da pozitif etkiler sağlamaktadır.
- Bütünleşmeyi, sosyalleşmeyi ve dayanışmayı sağlamaktadır.
- Yeteneğin belirlenmesinde etkilidir.
- Verilmekte olunan özel eğitimle sosyal yaşamın arasındaki köprü görevindedir.
- Rehabilitasyon sürecinin hızlanmasına neden olur.
- Spor, drama, oyun ve organizasyonlar sosyal yaşantının ilk adımı ve verilen rehabilitasyon eğitiminin ilk uygulandığı alanlarıdır.
- Refakatçinin (ailenin) moralini, motivasyonunu doğrudan etkilemektedir [5].

2.2.2.Rekreatif Spor Kavramı

Rekreatif spor kavramı; rekreasyon aktiviteleri içinde bulunan temeli fiziksel egzersize veya çeşitli spor branşlarına dayalı gönüllü olarak yapılan etkinlikleridir. Rekreatif sporların temeli fiziksel egzersizdir. Bireylerin serbest zamanlarını fiziksel egzersiz ve rekreatif spor aktiviteleri ile değerlendirmeleri, gelişen teknoloji ve şehirleşmenin birey ve kişiler üzerinde meydana getireceği gerilimi önlemek veya oluşan stres durumunu azaltmak için önemli bir yer tutmaktadır. Bütün sporlar rekreasyon özelliği taşımaktadır. Rekreatif spor etkinlikleri çeşitli spor branşlarındaki etkinliklerdir ve günümüzde bu etkinlikler katılan bireyler ve seyirciler için genellikle serbest zamanlarını değerlendirdikleri aktiviteleri kapsamaktadır. Branşlara katılan bireyler ve izleyiciler katıldıkları veya izledikleri aktiviteleri son derece ciddi olarak görmektedirler. Bu durumda rekreatif spor etkinlikleri sebebi ile toplumun etkileşimde bulunmasına neden olmaktadır. Rekreatif spor etkinlikleri kişiler ile toplum arasında sağlıklı, birlikteliklerin olmasına olanak sağlamaktadır. Bundan dolayı rekreatif spor kavramı farklı durumlar da insanların dengelerini koruyarak mutlu ve sağlıklı olmalarına sportif etkinlikleri yolu ile yardım etmektedir. Yapılan araştırmalar, rekreasyon amaçlı olarak yapılan sportif faaliyetleri tercih eden bireylerin sayısının, diğer faaliyetlere katılan kişilerin sayılarından daha fazla olduğunu göstermektedir. Son yıllarda bireylerin boş zamanlarının artmasıyla rekreatif spor etkinliklerine katılımda, bireysel olarak yapılan spor faaliyetlerinde artış olmuştur. Bireylerin boş zamanlarında sportif faaliyetlere aktif olarak katılmayı tercih

etme oranının çok fazla olması, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Yine rekreatif spor etkinliklerine katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşın, her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih imkânı sunmaktadır. Rekreatif bir aktivite olarak spora olan ilginin çoğalması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda harekete geçirmiştir ve organizasyonlar yapmaya zorlamaktadır. Böylece yaşanan bu durumlar sporun tanıtılması, geliştirilmesi ve kitlelere ulaşmasına katkı sağlamaktadır [6].

2.2.3.Rekreatif Spor Alanları

Rekreatif etkinliklerin yapılması için öncelikle yapılacak olan etkinliklere yönelik uygun mekânların olması gereklidir. Yapılacak olan mekânların kuruluş yerleri, ulaşım hizmetleri, bölgenin iklim şartları, sahaların açık veya kapalı olması gibi birçok etkenin göz önünde bulunması gerekmektedir. Kurulacak olan tesisler en iyi şartlarda kusursuz olarak yapılsa bile tesislerin devamlılığı ve sürekli olması çok büyük bir önem arz etmektedir. Tesisler yapılırken ister rekreatif amaçlı yapılsın ister genel amaçlı olsun tesisin yapımında öncelikle yapım ve kuruluş, daha sonra işletme etkenleri göz önünde bulundurulmalıdır. Tesislerin kurulmasındaki temel amaçlardan biride bireylerin rekreatif etkinliklerden en iyi şekilde faydalanmalarını sağlamaktır. Türkiye'de birçok rekreatif tesisler bulunurken şüphesiz ki akla ilk gelen rekreatif spor tesisleridir. Spor tesisleri sporun geniş gruplara yayılması ve rekreatif faaliyetlerin yapılabilmesi için ideal alanlar olması gerekmektedir. Ancak insanların boş zamanları ile tesislerin uygun olan zamanları uyuşmamaktadır. Bazen bu durumlar tesis bulmada sorun oluşturabilmektedir. Ayrıca yeterli donanıma sahip tesislerinde dolu olunması bu tesislere yakın tesis bulunamaması kişilere sorun olabilmektedir. Spor yalnız insanlar arasındaki rekabet olmadığı temelinde insanın kendisini aşması ve eğitmesi gerçeği de hatırlandığında, rekreatif spor faaliyetlerine hizmet veren tesislerin kişilere ve toplumsal gelişimdeki rolleri görmezden gelinemez [22].

Rekreatif kullanıma uygun birçok açık ve kapalı spor alanı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları;

- Çocuk bahçelerindeki spor alanları
- Büyük parklar veya kent parklarındaki spor alanları
- Okul bahçelerindeki spor alanları

- Jimnastik salonları
- Yüzme havuzları
- Kuvvet geliştirme salonları
- Tenis kortları
- Basketbol sahaları
- Yürüyüş ve koşu alanları

2.2.4.Rekreatif Sporun Kişiler Arası Gelişime Katkısı

İnsanlar rekreatif faaliyetlerin olumlu katkıları sebebi ile sosyalleşmektedirler. Sosyalleşme olgusu insanın doğuşundan sonra başlamaktadır. Boş zamanlarda yapılan rekreasyon faaliyetleri bireylerin kişilerarası iletişim açısından sosyal yetenekleri ve ilişkileri yürütebilme kabiliyetlerini geliştirebilmektedir. Dahası, serbest zaman etkinlikleri bireylerin aidiyet duygusunu geliştirmekte ve grup dinamiğine ayak uydurmalarını sağlamaktadır. En önemli psikolojik durumlardan olan sosyalleşme ihtiyacını karşılamak zorunda olan insanlar, diğer kişiler ile etkileşim halinde olmakta ve kişisel gelişim durumlarını artırmaktadırlar [10]. Bireylerin toplumla olan ilişkilerinin geliştirilmesin de sportif olaylar; ferdi ve sosyal açılardan önemli etkenlerdir. Rekreatif sporlar yalnızca bireylerin fiziksel yahut psikolojik yönlerden güçlenmelerine yardımcı olan eğitsel faaliyetler değillerdir. Bunun yanı sıra bireylerin sorumluluk duyguları ile iş birliği eğilimleri arasındaki düzenin sağlanması için gerekli olan yeterlilik duygusunun bireylerde meydana gelmesini sağlayarak sosyalleşmelerine de katkı sağlamaktadır. Aynı zaman da rekreatif sporlar bireysel ve sosyal yönlerin geliştirilmesine olanak sağlar. Bireysel yönleri; bireylerin çalıştıkları ortamalar da ki yaratıcıkları ve verimlilikleri olarak düşünebiliriz. Sosyal yönleriyse bireylerin gelişmekte olan bilgi, kabiliyet ve nitelikleriyle toplumlardaki ekonomik, sosyal gelişmelerdeki katkılarına bakarak anlayabiliriz [21].

Rekreatif sporlar bedene, ruha hitap eden kişilerin gelişmesine katkıda bulunan sosyal bir araçtır. Rekreatif sporların sosyal gelişimdeki fonksiyonları şu şekildedir;

- Kişilerin mutlu, sağlıklı ve güçlü olmasına katkıda bulunur
- Kişilere sosyal ve kültürel faydalı duyarlılıklar kazandırır.
- Kendine güven duygusu arttırır.
- İnsan ilişkilerini geliştirir.

- Sosyal statü kazandırır.
- Dezavantajlı bireyleri topluma kazandırmaya destek olur.
- Kişiler ve toplumlar arasında sosyal kaynaşmayı sağlar.
- Kişilerin iradeli olmasını sağlar.
- Kişilerde yapıcı, yaratıcı, üretici yetenekleri geliştirir [10].

Rekreatif sporlar, bireylerin dar dünyalarından kurtulmalarını sağlayarak farklı ortamlar da farklı inançlardan, düşüncelerden olan kişilerle diyaloglar kurmalarını, kendilerinin onlardan etki görmesini ve onların da etkilenmesine olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle rekreatif sporlar farklı dostlukların kurulup pekiştirilmesine, sosyalleşmeye de katkı sağlamaktadır. Rekreaktif faaliyetler ile kişilerin iletişim durumları artmakta, duygu ve düşüncelerini daha olumlu ifade eden bir kişi haline gelebilmektedir. Bu durum bireyin kişiliği ve duygusal zekâ üzerinde de olumlu bir nedene sahip olabilmektedir. Bireylerin, neşe dolu, heyecanlı, yaratıcı, girişken, sosyal ve üretken olma gibi özellikleri kişilik özellikleri üzerinde değerlendirilmektedir. Bu tür kişilik özelliklerine sahip olan bireyler kişilerarası ilişkilerde daha yaratıcı ve başarılı olabilmektedirler [10].

2.2.5.Rekreatif Sporun Toplum Gelişimdeki Rolü

Çağımızda kişiler yaşamlarını devam ettirdikleri kent yaşamı, sıkı ve ağır çalışma koşullarına bağlı olarak sıkıcı, stresli, baskıcı alanlardan büyük derecede olumsuz etkilere maruz kalmaktadırlar. Bu sebeple stres ve yalnızlık kaynaklı toplumdaki bireylerin sağlıkları fiziksel ve ruhsal vb. yönlerden bozulmaktadır. Fakat değişen dünyada gelişen teknolojinin meydana getirdiği değişim ve gelişmelere paralel olarak kişilerin zorunlu olan zaman dilimlerinde azalmaya sebep olmuş ve bu durumda boş zamanlarında artma olan kişilerin rekreasyon etkinliklerine ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir [23].

Toplumların gelişmesinde önerilen spor; rekreasyon etkinlikleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal bir olgu olan rekreatif sporlar, günümüz de toplumları çok fazla etkileyerek güçlenmiştir ve bireylerin kendini bulmasına yardımcı olmaktadır. Toplumların yaşamlarında bireyler kendilerini fiziksel ve ruhsal açılardan yoran tempolar içindedirler. Bundan dolayı spor aktivitelerine katılmak farklı kulüplere yazılmak vb. durumlar sosyalleşmeye duyulan ihtiyaçları arttırmaktadır. Böylece katılmış oldukları kulüp aktiviteleri kişileri yakınlaştırarak, toplumun sağlığını, huzurunu, başarısını oluşturmada katkı sağlamaktadır [24]. Rekreatif sporlar, yalnızca fiziksel açıdan

gelişmeyi değil zihinsel, sosyal ve duygusal açılardan da pozitif yönler de değişimler, gelişimler sağlar. Bu gibi durumların olması toplumsal gelişime olumlu anlamda birçok katkı sağlamaktadır. Rekreatif spor etkinlikleri boşta kalan zamanı değerlendirme aktivitesi olmayıp, bireylerin bütün gününü ayırabileceklerini gerektiren, meslek haline dönüşen bir süreç olmaktadır. Rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin yalnızlık düzeyleri incelenmiştir. Bu kapsamda rekreatif amaçlı spor yapan bireylerin genel olarak çok hafif düzeyde yalnızlık hissi çekmekte olduklarını söylemiştir. Bu durumun rekreatif sporlar sayesinde bireyler üzerinde yapacağı olumlu etkinlerin toplum düzenindeki gelişimindeki rolüne katkısının olduğu düşünülmektedir. Rekreatif spor aktiviteleri; diğer toplumların kültürlerine sahip bireylerin kaynaşıp, sosyalleşmelerini hızlandıran, takımlar arasındaki aktivitelerle kişilerin hem dayanışma hem iş birliği içerisinde olmalarını geliştirip, ilerlettiğini ifade etmektedir. Rekreatif spor aktiviteleri, başka toplumlarla özdeşleşmeyi, yabancısı olunmuş topluluklara adapte olmaya destek olmaktadır [24].

2.2.6.Rekreatif Sporun Uyum Üzerine Katkısı

Rekreatif sporlar uyumsal amaç doğrultusunda kişinin, toplumlarla ve kültürler arasında uyumlu birer birey olma yolunda köprü vazifesi görmektedir. Rekreatif sporların bu işlevi bireylerin sosyal ve bireysel karakter gelişimi üzerinde de yararlı katkılar sağladığı görülmektedir. Bu nedenle gelişimini tamamlamış ülkelerde spor eğitimlerine büyük önem verilmekte ve küçük yaşlardan başlayarak ergen bireylere rekreatif sporlar ve beden eğitimi ile ilgili eğitim programları uygulanmaktadır. Gelişim düzeyini tamamlamış toplumlarda en belirgin özelliklerinden biri sosyal farklılaşma artan iş bölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor, aktif bir ajandır. Uyumlu bireylerin sağlıklı toplum yapısının kurulması için spor yapıtaşı vazifesi görmektedir. Kişilerin uyum sorunlarını en aza indirmek için zamanlarını çokça geçirdikleri ortamlarda destekleyici etkinliklerin yapılması önem arz etmektedir. Bu etkinliklerin başında da rekreatif spor etkinlikleri gelmektedir. Rekreatif sporlar uyumsal amaç doğrultusunda değerlendirme de kişinin, toplumlarla ve kültürler arasında ki ilişkileri beraber değerlendirilmelidir. Spor ve uyum arasında ilişki olup olmadığı konusunda yapılan araştırmalarda sporun kişilerin uyum düzeylerinin artmasına katkısı olduğu sonucuna varılmıştır [25].

Türkiye'de GSB tarafından sunulan ulusal gençlik spor belgesinde gösterilen, dezavantajlı bireyleri spor yolu ile topluma olan uyumunu kolaylaştırmak amacı ile temel politika alanlarını yedi başlıkta belirtmiştir.

Bu politikalar;

- Spor Yönetimi
- Spor Kültürü ve Herkes İçin Spor
- Performans Sporcuları Yetiştirmek
- Spor Hukuku
- Engelliler ve Spor
- Sporcu Sağlığı
- Uluslararası Spor Organizasyonları ve Olimpiyatlar şeklinde sıralanmaktadır [26].

GSB tarafından çeşitli spor etkinlikleri ile dezavantajlı ergen bireylerin uyumuna katkı sağlamak için yürütülen çeşitli projelerle ergen bireylerin uyumlarına destek olmak amaçlanmaktadır. Farklı illerde 8-18 yaş aralığındaki çocuklara yönelik çeşitli spor dallarında çeşitli spor kurslarında eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlerin etkisini ölçmek amacıyla çeşitli zaman aralıklarında katılım gösteren ergen bireylere anketler uygulanmıştır. Proje sonucunda tahmini 7000 çocuk spor faaliyetlerinden faydalanacaktır. Uyum çalışmasındaki en büyük amaç spor aktiviteleri yolu ile dezavantajlı bireylerin uyum süreçlerine katkıda bulunmaktır. Ayrıca risk altındaki bireylere ulaşarak ilgili kurumlara yönlendirilmelerinin yapılması hedeflenmiştir. Bu eğitimlerin ergen bireylerin topluma olan uyumlarına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir [26].

2.3.UYUM KAVRAMI

Uyum, bireylerin kendiyle ve çevresiyle sağlıklı birliktelikler kurabilmesi, kurulan birliktelikleri sürdürmesi olarak tanımlanabilir. Bu kavram hakkında araştırmacılar tarafından yapılan farklı tanımlamalara göre, doğru uyum sağlamakta olan kişilerde var olması gereken özellikler şu şekilde ifade edilebilir; Toplumların bireylerden bekledikleri sosyal rolleri uygun şekilde yapabilme, üretken olma (iş yapabilme), başka kişilerle samimi duygusal ilişkiler kurabilme ve değerlendirme yapabilme. Kısacası, doğru uyum şekli bireylerin başarılı, mutlu hayatlar sürdürebilmeleri anlamı taşımaktadır [9].

İl göç idaresine göre uyum; hem yabancının hem de ev sahibi toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda gelişmesine faydada bulunmayı hedefleyen, asimilasyoncu olmayan, göç edilen toplumun da göçmenlere uyum sağlanmasını ve yabancıların

bireysel özelliklerini ekonomik, sosyal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere hayatın bütün alanlarında gerçekleştirmesini hedefleyen, gönüllülük katılımlı bir politikadır [2].

Farklı bir ifadeye göre uyum; insanların çevreleriyle etkileşimleri esnasında olağan durumun üst düzeyin de tepki göstermesini sağlayacak etkinin ya da uyaran farklılığının meydana geldiği denge durumunun adı uyumsuzluksa, insanların çevreleriyle etkileşimleri esnasında güçlerinin üzerinde olan tepkinin olmasını sağlayacak uyarana ya da etkiye, karşı koymasını gerektiren tepki ile cevapta bulunmaması yüzünden insanların düşmüş oldukları psikolojik (ruhsal) durumdur. Burada ki etkileşim alanındaki gelişmeler ve değişimler süreç içerisinde hızlı ya da yavaş olmaktadır. Bireylerin birbirlerini birleştiren, sürekli birlikle oldukları biyolojik, duygusal, psikolojik ve zihinsel bir yaşantıları bulunmaktadır. Böyle bileşenler bireylerin yaşamlarını oluşturmaktadır. Bireylerin öncelikli olarak kendilerinin bünyelerinde bulunan zihinsel, biyolojik, psikolojik ve sosyal alanlardaki değişimleri anlamaları, bilmeleri, kabul etmeleri ve bunlara uygun davranışlarla tutumları göstermeleri lazımdır [27].

2.3.1.Kişisel Uyum

Kişilikle uyum arasındaki ilişkinin vurgulamasını yapan insanlar, kişiliğin uyum faaliyetlerinin ürünü ve sonucu şeklinde kabullenmekte aynı zaman da bireylerin çevrelerine uyum sağlama amacı ile yaptıkları davranışların tümünü içerdiğini ifade etmektedirler. Kişilik, psikolojideki kavramlardan en geniş olanıdır ve bir kişinin tüm ilgi, tutum, yetenek, konuşma tarzı, dış görünüş ve çevresine uyum tarzının niteliklerini barındıran ifadedir [28].

2.3.2.Sosyal Uyum

Sosyal uyum; bir çocuğun eğitimi ile farklı yönlendirici önlemler yolu ile toplum kurallarını benimseyip uyum göstermesidir. Modernleşmiş toplulukların en belirgin özelliği sosyal farklılaşmadır. Bu özellik artan iş bölümüyle sosyal bütünleşmenin arasındaki uyumun sağlanmasın da rekreatif sporların aktif rolü vardır. Toplumların sosyal yapıları içerisinde çatışmalarının, uyum örneklerinin yanında, davranışlardaki sapmaların azaltılması, huzursuzlukların ve bu tarz durumların normale dönüşmesinde, olumsuz durumların toplumların yararlarına dönüştürülmesinde rekreatif sporların rolleri büyüktür [7].

Sosyal uyum;

- Bireylerin çevrelerindeki değişikliklere, bunları kapsayan davranışlar sergilemesidir.
- Bireylerin çevrelerinde ilişki içerisinde olduğu bireylerin ihtiyaçlarına yönelik davranışlar sergilemektedir.
- Bireylerin kendilerinde olan değişimleri anlamaları ve bunlara uymalarıdır.
- Sosyal uyumun sağlıklı gerçekleştiğini faklı ölçütler ile görmek olasıdır. Bunlar;

1-Sosyal Tutumlar: Toplum tarafından belirlenen tavırları, tutumları farklı bireylere yönelten ve sosyal yaşantıya böyle tavır ve tutumlarla dâhil olan kişiler sosyallik açısından uyumlu sayılmaktadırlar.

2-Farklı Gruplarda Uyum Gösterme: Farklı gruplara uyum gösteren, onlar ile ilişki kuran, arkadaşlık gruplarının yanı sıra yetişkinlerle de uyum içerisinde olan bireyler, sosyallik açısından uyumlu kişiler olarak kabul edilirler.

3-Kişisel Doyum: Sosyal ortamlarda almış oldukları rol ile kurmuş oldukları ilişkilerden kendisine yetecek kadar doyuma ulaşmış olan kişiler, sosyallik açısından uyumlu sayılırlar.

Sağlıklı olan bir sosyal uyumu kötü etkileyen birden fazla etmen bulunmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilirler:

1- Güçlü motivasyonun görüldüğü fakat sosyal davranışların alt seviyeler de olduğu aileler de çocuklar evlerinden farklı bir ortamda bu durumu üst seviyelere çıkaracak uygun durumlarla karşılaşmadıkları için sağlıklı bir sosyal uyumları olmayabilir.

2- Bazen de çocukların, ailelerinde kendilerini yakın hissettikleri modelleri yok ise, evlerinin dışındaki sosyal uyumları ciddi bir şekilde sınırlanabilir.

3- Ev içi ve ev dışındaki ilk edinilmesi gereken sosyal tecrübelerin yetersizliği sosyal uyumda motivasyon azlığına neden olmaktadır.

4- İstenmeyen tüm bu koşullara karşın çocuklar sağlıklı bir sosyal uyum sergileyebilmek adına güzel bir motivasyonu bünyelerinde barındırabilirler. Böyle bir durum da çocukların öğrenmelerini gerçekleştirebilecekleri rehberlik hizmetleri desteğine gereksinimleri bulunmaktadır [29].

Sosyal uyum sürecinde kendilerini gerçekleştirmek için deneme imkânı sunulan, kendini aile ortamında özgürce ifade edebilen, mutlu ve huzur için de yetişen çocukların,

ergenliklerini yaşayacakları dönemleri başarıyla tamamlamaları adına ortamları önceden hazır olmuş olur. Bu yüzden ebeveynlerin çocuklarını tanımaları ve çocuklarını birey olarak görmeleri çok önemlidir. Sosyalleşmenin başlangıç evresi çocuklu dönemidir ve ergenlik evresin de yoğun bir şekilde devam etmektedir. Sosyalleşme gençlerin içerisinde var oldukları toplumların inanışlarını, tutumlarını, alışkanlıklarını ve değerlerini öğrenip, bunları uygulamaya geçirdikleri bir süreçtir. Çocukluk ile ergenliğin arasında görülen bu geçiş döneminde bireylerin çocuk gibi davranışlarıyla alışkanlıklarının yerine olgunca davranışlar, tutumlar gelmektedir. Böyle bir dönemde ergen birey kendisinde gördüğü değişimlerinin yanında topluma bakış açısını da değiştirmede zorluk yaşamaktadır [30].

2.3.3.Spora Uyum

6 yaşın sonu, 7 yaşın başlamasıyla üzerindeki dönemleri içine alan dönem sporla ilişkili uyum dönemidir. Okullarında ilk yılları olan çocuklar sporla ilişkili hareket döneminin öncesinde kazanmış oldukları temel becerilerini doğru, akıcı şekilde sergiledikleri görülmüştür. Spor kavramı sadece yarışma anlamında değil, eğlenceli spor aktiviteleri bakımından da bireylerin kendi istekleriyle katıldıkları dans, oyun vb. etkinliklerinde birer aracı şeklinde görülmektedir [31].

Spor ile alakalı hareketler döneminde gelişimin hızı; duyusal etkinlikler ile psiko-motor olgunluğuna bağlı olmaktadır. 7 yaş itibariyle 10 yaşa kadarki gelişmiş beceriler birleştirilerek spor ile alakalı beceriler de kullanım sağlanır. Denge, kuvvet, dayanıklılık ve hız vb. özellikler gelişirse performanslarda artma gözlenir.

1. Genel Evre: 7 ve 10 yaş arasındaki evreyi kapsar. Performans düzeyindeki artış bu dönem de oldukça önemlidir ve bu evrede hareketin yapılması değil de kontrollü, doğru yapılması önemlidir. Genel evrede, kişi faal biçimde çok fazla hareketin biçimlerini keşfedip, bunları bütünleştirmeyle ilgilenir.
2. Özel Hareket Becerileri Evresi: 11 ve 13 yaş arasındaki evreyi kapsar. Bireysel farklıları keşfederek branş seçme, yönelme dönemidir. Kız çocukları bakımından bu dönem önemlidir çünkü bu dönemde büyüme hızlıdır ve kız çocuklarındaki psiko-motor öğrenim becerileri hiçbir zaman erişemeyecekleri bir seviyededir.
3. Uzmanlaşma Evresi: 14 yaş itibariyle başlayan evredir. Yetişkinlik dönemine kadar devam etmektedir. Uzlaşma evresinde psiko-motor gelişim evresi zirve noktasındadır. Uzmanlaşma evresinin en güzel yanı bireyin seçmiş olduğu branşa

uzun zaman devamlılık sağlayabilmesidir. Aynı zamanda bu evrede çocukların sistemsel gelişim sağlamakta olup karmaşık hareketleri bile yapabilmektedir.

Bu dönemin en önemli özellikleri şöyledir;

- Ergenlik çağından önce çocukların performanslarında artmalar olmaktadır.
- Temel hareket becerilerinin akıcı ve doğru yapılması psiko-motor gelişime katkı sağlamaktadır.
- Uygulama evresinde ilerlemeler gösterebilmek için spor hareketleriyle uygulamaya başlamak gereklidir. Yoksa daha önceki evreye geri gidip hareketin becerisini tekrara kazanmak gerekir.
- Temel hareketler dönemin de temel unsur sportif becerileri doğru, akıcı bir biçimde yapmaktır.
- Öğretmenler bu dönem de öğrencilerinin kişisel gelişimlerini, ihtiyaçlarını belirleyerek onlar için doğru olan aktiviteyi tercih etmelidirler.
- Öğrencilerin kişisel birikimlerini yanlışsız olarak sergilemelerini sağlayacakları, dikkat sürelerini arttırıcı yarışmalar programlanabilir.
- Çocukların motivasyonlarını arttırmak amacı ile becerilerinin düzeylerine bakılmadan değişik etkinliklere yönlendirilmelidirler [32].

2.3.4.Ergenlik Dönemi ve Uyum

12 yaşından 24 yaşına kadar olan geçiş dönemi ‘ergenlik dönemi’ dir. İnsan yaşamında bütün dönemler önemlidir. Bu dönemde toplumsal, biyolojik ve psikolojik bakımdan çabuk, önemi fazla olan değişimler görülmektedir. Aynı zamanda belli belirsiz duygu durumları, toplum içerisinde rol edinmeye çalışma, ilişkilerin bozulması, çevreden kolaylıkla etkilenmenin yanı sıra vücutta boyun değişimi ve kilo değişimi vb. fiziksel değişimlerde bu dönemde görülerek kişilik kavramının oluşması da etkilenmektedir [33].

Bu dönem içerisindeki bireyler ebeveynlerinin onlara baskı kurduklarından şikâyetçi olsalar da en fazla baskı akranları tarafından yapılmaktadır. Ergenlik döneminde bireylerin ebeveynlerine olan ilgileri azalır ve bu ilgi arkadaşlık gruplarına geçer, aralarında çeteleşme oluşması da görülebilir. Oluşturulan çeteler doğru amaçlar için oluşturulabileceği gibi kavga etme, hırsızlık, istismar vb. doğru olmayan amaçlar için de oluşturulabilir [34].

Ergenlik döneminde kimlik bunalımı da farklı bir sorundur. Bu bunalım bazı gençlerde ağır geçmekte olup, uzun sürer. Bireyler bu dönemin bocalamasını, çalkantısını ve belirsizliğini atlatmakta zorlanırlar. Belirsizlik ve benlik yapısı tam olarak yerinde değildir. Bu tarz bireyler nereye yönelmeleri gerektiğini, neyi isteyeceklerini belirleyemezler [35].

Bu dönemde uyum ergen bireyin hayatının bu dönemindeki görevlerini başarı ile sonuçlandırmasına göredir. Bireyin görevleri şu şekildedir:

1. Kimliğini (Cinsel rolünü) kabul etme, kimliğine uyan davranışları yerine getirme ve geliştirme,
2. Kendisi ile alakalı olan kararları alma, uygulama ve duygusal açıdan bağımsızlık kazanma,
3. Arkadaşlık, lider özellikte olma, grup halinde çalışma ve yaşıtları tarafından kabul edilme,
4. Kendi yaşına uygun olan hayat tarzını seçme ve çatışan değer yapılarını uzaklaştırma,
5. Kendisine uyan meslek dalını seçebilme, bu seçim için gerekli ön hazırlıklarını yapabilme, üst kimlikliğine erişme ve kabul etme.

Bahsedilen süreçler bireyin hem zihinsel hem duygusal gelişimiyle ve hayatını devam ettirdiği çevrenin bireyin davranışlarını kabul edip, etmemesiyle alakalıdır. Kültür farklılıklarıyla yeryüzünde yaşayan bireyler, toplumlar içerisindeki gelişimlerini devam ettirirken alışık oldukları davranışları doğrultusun da davranışlarını sergilemektedirler. Ahlaki kurallar davranış biçimlerinin parçasıdır ve toplumlar arası ilişkileri yönlendiren özelliktedirler. Bu kurallar toplumun, grupların ve çevrenin bütünlüğünü korumak amacı ile insanlara özendirme, zorlama veya cezalandırma, ödüllendirme, kınama ve denetleme amacı ile yaptırımlar uygulamaktadır. Bundan dolayı davranış şeklinin birey açısından olumlu veya olumsuz davranış şeklinde değerlendirilmesi yapılan davranışın farklı insanlar tarafından ödüllendirilip ödüllendirilmemesine göredir. Çocukların yaşamakta oldukları toplumların beklentilerine göre sergiledikleri davranış şekilleri, yetişkin bireylerin gözünde doğru kabul edildiğinde ödüllendirildikleri, doğru modelleri arkadaşlık içerisinde oldukları gruplarla da beraberken sergilemeleri, farklı çocukların bu davranışları edinmelerine ve taklit etmelerine sebep olması, doğru davranış şekillerinin kuşaklar arasında aktarılmasını kolaylaştıracaktır [36].

Ergenlik çağındaki bir bireyin bedenin de gördüğü değişimleri anlayabilmesi, başka bireylerle temas içerisinde bulunmasıyla olmaktadır. Toplumlara uyum sağlama sorunlarının çözülebilmesi sadece ruhsal olgunluk içerisinde olmakla mümkündür. Benlik kavramı oluştuğu zaman manevi yaşam gelişmektedir. Bu durum düşüncelerin içselleşmesi ile olmaktadır. Düşündüğünü düşünmek bireyin kişiliğinin kökenini etkiler, ruhsal yaşantının derinine işler ve bu durum bireyin davranışlarını çeşitlendirmesine, kendine ait ve dışarıya ait sorumluluklarını dile getirmesine olanak sağlar. Bilincin, kendini fark etmesiyle toplumsal yapılara uyma, durumları eleştirme, açıklama yapma gücüne ulaşılır. Bilinçli duruma gelme toplumsal yapılarla beraber oluşmaktadır. Toplumsal yapılarla karşı karşıya gelmek genç bireylerde toplumlardan kaçma, içine kapanma vb. tehlikeler yaratırsa gelişimin engellenmesine sebep olur. Davranış bilincini kabul etmek, genç bireylerin gelişimleri için zorunludur. Gençler bundan dolayı başkaları ile bağ kurarak, hayatları boyunca devam ettireceklerdir. Sosyalleşmek ergenlik dönemindeki bireyleri yalnızca kendileriyle ilgilenmekten kurtarmaz, aynı zamanda başkaları ile de bağlantılar kurmalarını da sağlar. Kendisine sadık olanın başkalarına da sadık olacağını gösterir [37].

2.4. UYUMLA ALAKALI KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

2.4.1.İstatistiksel Yaklaşımlar

Ortalama ile uyumu aynı anlamda ifade ederek ele alan yaklaşımdır. Davranışın normal olan oranını ölçmeye yarayan bu yaklaşım aynı zaman da matematiğin ilkeleri doğrultusunda ‘çan eğrisi’ ile değerlendirmeler sunmaktadır. Normal olarak kabul edilmeyen bir durum varsa bu çan eğrisinin iki ucunun dışında kaldığı anlamına gelmektedir. İstatistiksel yaklaşıma göre; istatistiksel anlamda çoğunluğa uygun olan ve çan eğrisinin iki aşırı ucunda bulunmayan birey normal olarak kabul edilmektedir. Normal olmayan (anormal) davranış, istatistiksel normdan sapmış olan ve devamlı karşılaşılma durumu çok olmayan davranış biçimidir. Fakat yapılan bu karşılaştırmaya göre; aşırı karamsarlığı bulunan kişilerle, zekâsı yüksek olan kişiler de beraber normal olmayan (anormal) grubuna dâhil edilebilmektedir [38].

Dünya üzerinde birden fazla kültürle karşılaşılmaktadır ve bir kültür de onaylanan davranış farklı bir kültürde onaylanmayabilir. Böyle bir görüşü benimseyen toplumlar normal dışı olan bir davranışı kabul etmeyeceklerdir. İstatistiksel yaklaşım çan

eğrisindeki uçlarda bulunmayan bireyi normal olarak görür, yanlış yapma ihtimali bireysellik konusunda ki sayısal içerikli verilerin görülmesini düşürebilir. Ama bu durum önem arz eden farklı olan bazı bireysellik özelliklerine yer vermemektedir. Normal olanın tanımını yaparken neye, kime göre normal olarak kabulünün yapılacağının sorunlara sebep olacağını ve aynı zamanda herkesin kabullenmesi gerekecek normun ne olduğunun bulunmasının zor olacağı görülmektedir [39]. Fakat birden fazla bilim insanı istatistiksel yaklaşımı yeterli bulmamaktadır. Bu sebepten dolayı istatistiksel yaklaşım şekli göreceli olup uyum hakkında açıklık getirmesi bakımından yeterli görülmemektedir [38].

2.4.2.Tıbbi Yaklaşımlar

Uyumsuz davranışlar tıbbi yaklaşıma göre, doğal bozukluklar sonucunda meydana gelmektedir. Bozukluklara bir virüsün sebep olabileceği gibi doğum esnasında veya bedensel travmaların nedeniyle de görülebilir. Normal olmayan davranışlar ile psikolojik bozuklukların altında, biyolojik ve fiziksel semptomların olabileceği, bunların tıbbi yöntemler ile tedavilerinin yapılması gerektiği, böyle davranışların görüldüğü bireyleri hastalıklı kabul eden tıbbi yaklaşım, acı çekmeyen, sakatlığı yahut rahatsızlığı bulunmayan bireyleriyse sağlıklı kabul etmektedir. Diğer bir ifadeyle, bir bireyde anormal olan davranış şekillerinin olmaması bu bireyin anormal olmadığını (normal olduğunu) kabul etmektedir [40].

2.4.3.Psikolojik Yaklaşım

Psikolojik yaklaşım; sosyal psikolojik, hümanist (insancıl), psikoanalitik ve davranışçı yaklaşımlar şeklin dört grup altın da incelenmektedir [40].

2.4.3.1.Sosyal Psikolojik Yaklaşım

Rol teorisi bu yaklaşımın dayandığı temeldir. Rol teorisine göre; uyum bireylerin bilişsel faaliyetleri, çevrelerini anlamlandırma girişimleri ve sosyal statüsüne uyan davranışı gösterme kabiliyetidir [41].

2.4.3.2.Hümanist (İnsancı) Yaklaşım

Hümanist (insancı) yaklaşım, insanı pozitif yönleriyle ele alıp, insanın sosyal, gelişmeye arzu duyan ve akılcı bir varlık şekline yeryüzüne geldiğini savunmaktadır. Maslow, davranışçı psikolojiyle insancı psikoloji arasındaki köprünün oluşmasını sağlamış ve ona göre insanın temel arayışı mutluluk duygusudur. İnsanların kendi güçleri, mutlulukları, iyiyi düşünmeleri ve olumlu olan tarafları Maslow' un konusu haline gelmiştir. Sağlıklı bireyleri araştırmış, kendini gerçekleştirmiş bireylerin psikolojilerinin yeri1nde olduğunu, depresif ruh halinde olan, düşünceleri ve algıları bozuk olan bireyler normalde olumsuz yapılardan ne kadar uzaksa bu bireylerinde olumsuz yapılardan o kadar uzak durduklarını öne sürmüştür [42].

2.4.3.3.Psikanalitik Yaklaşım

Psikanalitik yaklaşımın öncüsü Freud'dur. Freud bu yaklaşım şeklinde, kişilik kavramının id, ego ve süper ego olarak üç farklı şekilde meydana geldiğini, insan davranışlarının id, ego ve süper egonun birbirleriyle olan etkileşimlerinin sonucu olarak meydana geldiğini ön görmektedir. Bu yaklaşıma göre, sağlıklı olan kişi; idin kontrolünde olan dürtülere karşı doyum sağlayabilen ama egonun ve süper egonun kontrolünde olan dürtülere karşı doyum sağlayamayan kişi olarak ifade edilmektedir. Uyum egonun en temel işlevidir ve kişi bu uyumu gerçekleştirirken bir taraftan çevresindeki koşulları, gerçekler ile diğer bir taraftan üst benliğindeki istekler ile bağdaştırmak ve bunların arasındaki uzlaşmayı sağlama zorunluluğundadır. Bu yaklaşımdaki en önemli şey, kişiye bakış açısındaki olumsuz durumlardır. Normal olan kişiyle veya uyum içerisinde olan kişiyle değil anormal durumdaki kişiyle ilgilenilmektedir. Uyumlu olmayan (uyumsuz) kişi, bunalım halinde olan ve nereden geldiği belli olmayan kaygıları olan, bilinçaltında karmaşık düşünceleri fazla olan savunma halinde bulunan kişidir [38].

2.4.3.4.Davranışçı Yaklaşım

Davranışçı yaklaşımı inceleyen araştırmacılar, kişiyi doğumundan itibaren bomboş bir sayfa şeklinde görüp, kişinin yaşantıları doğrultusunda sayfasını dolacağını, davranışın uyarıcı tepki modeliyle öğrenildiğini savunmaktadırlar. Kişinin çevresiyle baş etme kabiliyetini de uyum olarak tanımlarlar. Tüm davranışların, öğrenmenin sonucuyla ortaya çıkar. Olumlu görülen davranışlar ödüllendirilir ve devam etmesi sağlanır. Olumsuz

görülen davranışlar ödüllendirilmez, bastırılır ya da sönmesi sağlanır. Uyumlu olmayan davranışlarsa yanlış öğrenmeler sonucunda oluşmaktadır [42]. Bu davranış şekli psikanalitik yaklaşımla ters düşmektedir ve psikanalitik yaklaşım, bireyi doğumundan itibaren olumlu olmayan eğilimlerin içerisinde görmesine rağmen, sergilemiş olduğu davranışların sebeplerini öğrenme zamanındaki yaşantılarına bakılarak yorumlanması gerektiğini öne sürer [28]. Yani davranışçı yaklaşımın kuramcılarına göre olumlu ve olumsuz davranış biçimlerinin hepsi doğum anından itibaren değil sonraki dönemlerde öğrenilip, kazanılmıştır. Böyle öğrenme biçimlerinde olumlu olmayan davranışın pekiştirildiği ya da rol model alma yöntemleri kullanılmıştır. Bu yaklaşım şeklini benimseyen psikologlara göre, anormal davranış şekillerinin de farklı davranış şekilleri gibi öğrenerek, yaşantıya dâhil edilerek oluştuğunu savunmuşlardır [43]. Aynı zaman da anormal davranış şekilleri, uygun olan normal davranış şekillerinin ve kabiliyetlerinin bilinmiyor olması, bunların yerlerine etkisi olmayan aynı zamanda olumsuz davranış şekillerinin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır bu durumda bireylerin karar verme zamanlarında kararsız davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır. Kısacası, bu yaklaşım şeklinde öğrenme modeline bakılarak bireylerin davranış şekillerini ödül, ceza yolu ile çevrenin etkisiyle biçimlendiği savunulmaktadır [40].

1.5.2.Sporla İlişkili Hareketler Dönemi

6 yaşın sonu, 7 yaşın başlamasıyla üzerindeki dönemleri içine alan dönem sporla ilişkili hareketler dönemidir. Okullarında ilk yılları olan çocuklar sporla ilişkili hareket döneminin öncesinde kazanmış oldukları temel becerilerini doğru, akıcı şekilde sergiledikleri görülmüştür. Spor kavramı sadece yarışma anlamında değil, eğlenceli spor aktiviteleri bakımından da bireylerin kendi istekleriyle katıldıkları dans, oyun vb. etkinliklerinde birer aracı şeklinde görülmektedir [31].

Spor ile alakalı hareketler döneminde gelişimin hızı; duyusal etkinlikler ile psiko-motor olgunluğuna bağlı olmaktadır. 7 yaş itibariyle 10 yaşa kadarki gelişmiş beceriler birleştirilerek spor ile alakalı beceriler de kullanım sağlanır. Denge, kuvvet, dayanıklılık ve hız vb. özellikler gelişirse performanslarda artma gözlenir.

1. Genel Evre: 7 ve 10 yaş arasındaki evreyi kapsar. Performans düzeyindeki artış bu dönem de oldukça önemlidir ve bu evrede hareketin yapılması değil de

kontrollü, doğru yapılması önemlidir. Genel evrede, kişi faal biçimde çok fazla hareketin biçimlerini keşfedip, bunları bütünleştirmeyle ilgilenir.

2. Özel Hareket Becerileri Evresi: 11 ve 13 yaş arasındaki evreyi kapsar. Bireysel farklıları keşfederek branş seçme, yönelme dönemidir. Kız çocukları bakımından bu dönem önemlidir çünkü bu dönemde büyüme hızlıdır ve kız çocuklarındaki psiko-motor öğrenim becerileri hiçbir zaman erişemeyecekleri bir seviyededir.
3. Uzmanlaşma Evresi: 14 yaş itibariyle başlayan evredir. Yetişkinlik dönemine kadar devam etmektedir. Uzlaşma evresinde psiko-motor gelişim evresi zirve noktasındadır. Uzmanlaşma evresinin en güzel yanı bireyin seçmiş olduğu branşa uzun zaman devamlılık sağlayabilmesidir. Aynı zamanda bu evrede çocuklar sistemsel gelişim sağlamakta olup karmaşık hareketleri bile yapabilmektedir [32].

Bu dönemin en önemli özellikleri şöyledir;

- Ergenlik çağından önce çocukların performanslarında artmalar olmaktadır.
- Temel hareket becerilerinin akıcı ve doğru yapılması psiko-motor gelişime katkı sağlamaktadır.
- Uygulama evresinde ilerlemeler gösterebilmek için spor hareketleriyle uygulamaya başlamak gereklidir. Yoksa daha önceki evreye geri gidip hareketin becerisini tekrara kazanmak gerekir.
- Temel hareketler dönemin de temel unsur sportif becerileri doğru, akıcı bir biçimde yapmaktır.
- Öğretmenler bu dönem de öğrencilerinin kişisel gelişimlerini, ihtiyaçlarını belirleyerek onlar için doğru olan aktiviteyi tercih etmelidirler.
- Öğrencilerin kişisel birikimlerini yanlışsız olarak sergilemelerini sağlayacakları, dikkat sürelerini arttırıcı yarışmalar programlanabilir.
- Çocukların motivasyonlarını arttırmak amacı ile becerilerinin düzeylerine bakılmadan değişik etkinliklere yönlendirilmelidirler [32].

2.5.GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ

Eğitim-Öğretim müfredatları bireylerin gelişimlerinin belirlenmiş dönemlerde sonlanmamış olduğu, gelişimlerinin yaşamları boyunca devam ettiği ilkesiyle planlanmıştır. Bundan dolayı eğitim-öğretim müfredatlarında, bireylerin bütün yaşlarında gelişim unsurlarını göz önünde bulundurarak destek sağlayacak önlemlerin alınmasının

önerisi yapılmıştır. Gelişim yaşam boyunca devam etse de örnek, değildir. Evreleri vardır. Bütün evreler de kişilerin gelişimleri ve uyumsal unsurları farklıdır. Bundan dolayı eğitimler bu durumlar dikkate alarak oluşturulmuştur. Programın amacını, kazanımını, uygulama sırasında ihtiyaç duyulan yapıların eğitimci aracılığıyla belirlenmesi gerekmektedir. Sınıfında bulunan öğrencilerin çeşitliliğinin bilincinde bulunan eğitimcilerin, programlarında negatif durumları pozitif durumlara çevirmek durumundadırlar [44].

Programların planlanması esnasında tercih edilen unsurlar alanlardaki yeterlilikleri belirleyen kazanımlar olmasının yanında beceri gelişiminde de ilk koşul olarak göz önünde tutulmuş, sınıfların düzeyleri ders dağılımları belirlenirken birbiri arasındaki ilişkilere de bakılmıştır. Eğitim-öğretim programların da bireylerin gelişimlerinin birbirinden ayrılmaması ilkesinden yola çıkılmıştır. Bireyleri gelişimlerine katkı sağlayacak alanlardaki unsurlar birbirleriyle ilişki halinde olmalıdır. Göçüp gelmiş öğrenciler okullarına uyum sağlamaları çevreleriyle sosyal uyum içerisinde olmalarına olanak sağlanmaktadır. Eğitim-öğretim planlarında bireyin özelliklerine bakılarak uygun planlama yapılmaktadır. Göçüp gelmiş öğrencilerin kültürel, genetik ve çevreyle alakalı durumlarına göre, ihtiyaç duydukları eğitim belirlenmektedir[44].

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2014 y. yayımı yapılan bir genelgede (Yabancılara Yönelik Eğitim-Öğretim Genelgesi) yabancı kişilere uyarlanan eğitim ve öğretim faaliyetleriyle alakalı işleri yönlendirmek için 'İl Milli Eğitim Müdürlükleri' himayesinde komisyon oluşmuştur. Aynı genelgeyle kitleler arası akımlardan etkilenmiş olan il-ilçe MEB'lerin himayesinde faaliyetler yürütmek için valiliğin izniyle kalıcı olmayan eğitim-öğretim kurumları oluşturulmuş, buralarda verilen eğitim-öğretimlerle kitlesel, olarak yurdumuza istila eden göçmen öğrencilerin kendi vatanların da yarıda bıraktıkları zorunlu olan eğitimlerinin devamlılığı sağlayabilmekte ve vatanlarına geri gittiklerinde yahut bakanlıklara ait farklı kurumlara geçmek istediklerinde devamlılık sağlayabilerek yıl kaybı yaşamayacakları niteliklerde yapılması hedeflenmiştir.

Göç edip gelen öğrencilerden bazıları ilerleyen dönemlerde kamplar da hayatlarını devam ettirdiklerinden dolayı almış oldukları eğitimin, farklı olduğu tespit edilmiştir. Kamplar da yaşamlarını devam ettiren talebelerin geçici eğitim merkezi olarak isimlendirilen eğitim-öğretim kurumların da eğitimlerini devam ettirdikleri tespit edilmiştir ve buralarda çoğunlukla eğitimciler Arap olduğu için Arapça, müfredatının uygulandığına dair veriler bulunmaktadır. İlerleyen dönemlerde talebelerin birkaçının var olan kurumlara(okullara)

devamlılığı görülürken kiminin de açıktan ortaokulla liseye devamlılık gösterdikleri belirlenmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2017-2018 veri kayıtlarına bakılarak bu dönemlerde GEM (geçici eğitim merkezi) ile devletin kurumlarında eğitim-öğretim görmekte olan 608.000 kişinin Suriyelilerden oluştuğu belirlenmiştir. Geçen yıllar, içerisin de eğitim-öğretime katılan göç edip gelen öğrencilerin sayılarını kontrol ettiğimizde kalıcı olmayan eğitim-öğretim merkezlerindeki talebelerin sayılarında düşüş olduğu gözlenirken devletin okullarındaki okullaşma sayısında çok yüksek bir artışın olduğu gözlenmiştir. Artan bu sayı Bakanlığın GEM (Geçici Eğitim Merkezini)' ini artık, geçiş eğitim merkezi tasarlayarak devletin okul yapısına geçiş de 'oryantasyon merkezi' olarak dönüştürülmesiyle ilgilenmektedir [45].

Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) verileri doğrultusunda Avrupa, topraklarına göçmüş çocuklar farklı dillerin öğrenimi, gidilen ülkelerin hem sosyal hem kültürel konumuna uyum sağlama, okulun işleyişini tanımamış vb. sebeplerle eğitim de zorunlulukların yaşanmakta olduğunu belirtilmektedir. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı araştırmalarının durum için ön gördüğü şey göçmen öğrenci topluluklarının eğitimlerini geliştirme de önceliğin duygu durumları üzerinden çözüm önerilerinin yapılması gerektiğidir, bunun oluşmasını sağlayacak yapının öğretmenler olduğu belirtilmektedir [46].

Ülke olarak Türkiye'den de katılım sağlanan 'Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ndeki yer alan 22. Madde de katılım gösteren ülkelerin, bulundukları sınırlar içerisinde sığınmacı, mülteci statüsündeki bütün bireylerin (çocukların) sözleşmede yazan bütün hak ve hukuklarını korumak, ihtiyaç duydukları şeylerin karşılanması doğrultusunda görevlerini icra etme zorunluluğu bulunmaktadır ve buna 'eğitim hakkı' da dahildir. 'Birleşmiş Milletler 2030 sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin öncelik verdiği evrensel taahhütleri, Kimseyi geride bırakmamadır. Konum değişikliği, göç etmek vb. eğitim-öğretimi etkilemektedir. Eğitimciler, yerlerini bırakmış öğrenci topluluklarında dil ve çeşitli travmalarla da ilgilenme zorluğu yaşamaktadırlar. Göçmenlerin beceri ve bilgilerinden maksimum düzeyde faydalanmak adına talebe özellikleriyle daha önceden neler öğrenmiş olduklarının bilmesi gereklidir. Eğitimler sadece göç eden kişilerin davranışlarını, özlem duygularını, inanmış oldukları unsurlarla beraber bulundukları konumlardaki kişilerin davranış biçimlerini de etkilemektedir. Fazlalaşan sınıfların çeşitlenmesi başka kültürle deneyimleri öğrenme aynı zaman da zorlukların üstesinden gelip bunları fırsata çevirme olanakları sağlamaktadır [47].

Türkiye'ye kabulünün yapıldığı göçmüş kişiler sebebiyle git gide fazlalaşan kültürleşmiş karışımların etkisi ile karşı karşıya kalınmıştır. Önemli görülen bu değişim göç edip gelmiş çocukların, değişik kültürler sergilediğini kabul edip, aynı zaman da bilgeliğe dayanan evrensel ekonomik düzeye yanıt sağlayacak eğitimlere ihtiyaç duyulacağını göstermiştir [46]. Okulun kurum yapısı, hedefi, düşünsel eğilimleri, kültürleri, kişilerin kurumlara getirdikleri inançlar, deneyimler ile değerlerden etkilenmektedir. Bu yüzden bunların direk okulların uygulamalarını da uygulandığı görülmektedir [48]. Okulların kültürleri birleştirici olması, okullardan farklılıkların sorun oluşturmak yerine bütünselliği aynı zamanda uygulamaların zengin içerikli olmasını yükselterek avantaja dönüştürmesi farklılar karşısında pozitif tutumların, inançların beslenmesiyle ilişkisinin var olduğunu göstermiştir [49]. Bir okuldaki bütün çocukların, eğitim-öğretime faal olarak katılmaları, bilme seviyelerindeki yükselmenin bulundukları okulda ki yöntemlerin birleştirici kuralların ve değerlerin düzeyiyle alakalı olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda okullar da göç edip gelmiş çocuklarda katılarak bütün çocukların eğitim-öğretimden yararlanmaları değerlerle kuralların, bütün kurum işçileri yönünden sahiplenilmesi, işçilerin farkındalık ile onay düşüncelerini kabul ederek bütün çocuklara eğitimleri için imkân sunmaya gönüllülük göstermesiyle alakalı olduğu ifade edilmiştir [50].

Eğitim-öğretim programları, öğrenci toplumlarının özel eğitim okulları ve sınıfları, geçici eğitim merkezleri vb. kuruluşlarda değil de devletin okul binalarında bütüncül eğitimlere katılmalarını, faal olmalarını, maksimum seviyede öğrenmelerinin gelişmesini amaçlamaktadır. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi devlet okullarındaki bütün öğrencilerin faal bir şekilde katılmalarını, öğrenim yerlerinin gelişim yerleri haline gelmesi ilk şart olup, okullar da bütünü hedeflemiş kültürel yapıların çoğalması gerekmektedir [51].

2.5.1.Göçmen Öğrencilerin Okula Adapte Olmaları

Araştırmalar göçmenlerin eğitim ve öğrenim konusunda ciddi sorunlar yaşadığını göstermektedir. Bunun çeşitli sebepleri olduğu görülmektedir ancak birçok araştırma eğitim önündeki en önemli sorunun ekonomik sorunlar olduğunu göstermektedir. Göçmenlerin yaşadığı ekonomik problemler özellikle kadınları ve çocukları derinden etkilemektedir [18]. Türkiye'deki eğitim sisteminde ya da Geçici Eğitim Merkezleri (GEM)'lere girebilmek için Türk yetkililere kayıt olunması ve uygun bir ikamet izin

belgesine, Geçici Koruma kimlik belgesine ya da Yabancı Tanıtma Kartına sahip olunması şartı bulunmaktadır. İlgili yerlere kayıt başvurusunun yapıldığı ancak kimlik belgesinin henüz hazırlanmadığı durumlarda ise göçmen bireyler, eğitim kurumlarına "misafir" öğrenci statüsünde giriş yapabilirler. Göçmen kişinin yerleştirileceği sınıfa ilişkin karar genellikle Tanıma ve Denklik Komisyonu tarafından alınmaktadır. Bu süre zarfında göçmen bireyin geldiği yerdeki almış olduğu eğitimin düzeyini gösteren evraklar belirleyici olmaktadır. Herhangi bir evrakın bulunmadığı durumlarda ise, ilgili karar göçmenlere yapılacak olan mülâkat veya kısa bir yazılı değerlendirmenin ardından alınacaktır. Bu gibi durumlarda göçmen ergenlerin okula başlayacakları süreyi uzatmakta ve göçmen çocukların okula olan adapte durumunu zorlaştırmaktadır [52].

Göç, kavramının 2 farklı olgusunun bilindiğini söyleyebiliriz; ilki göç edenlerin göçlerinin öncesi, göçlerini gerçekleştirdikleri an ile göçlerinin sonrasındaki yaşamış oldukları problemlerin izleri, ikinci olaraksa göçün yapıldığı konumlarda yaşayan toplumun göç olayından gördükleri etkinin biçimleri, etkilenmelerin göçmen kişilere yansıma biçimleri olarak sıralanabilir [53]. Göçün, bireyler üzerindeki varsayılan durumlarının içerisinde ekonomik (maddi) problemler, dışlanmak, ayrımcı tutum\davranışlar, uyum problemleri (sosyal etkiler), toplumlar arası bütünleşme, politik düzenlemeler, toplumsal hareketler (politik etkiler), stres, depresyon, TSSB (psikolojik etkiler) bulunmaktadır. Göçmenler, asıl konumlarından farklı konumlara geçtiklerinde göçmelerinin sonucun da meydana gelen evreler travma durumda olsa da göç edenlerin geldikleri yerlerde sayılır olmaları, geldikleri yerlerin sosyal, kültürel olanaklarına adapte olmaları çok önemli bir durumdur. Toplumsal uyum da zorluk yaşayan aynı zamanda psiko-sosyal sorunları fazla olan göçmeler ile farklı araştırmalarda yapılmıştır fakat yapılan araştırmaların kapsamlı değildir. Bilhassa uyum, sorunlarının atlatılmasının farklı yolları arasında göçmenlerin, gittikleri yerlerdeki halk ile ilişkilerinin doğru biçimde gerçekleştirilmesinin, önemli olduğu vurgulanmaktadır. Göçmenlerin yaşayacakları dışlanmalar(bilhassa sistematik olan dışlanma) göç eden kişilerin toplumlara uyumlarını zor duruma sokmaktadır [54].

Göç eden kişiler arasın da sığınmacıların(göçmenlerin) toplumlara uyum sağlamaları da başka göç eden gruplara göre dezavantajlarının olduklarını gösteren araştırmalarda bulunmaktadır. Bunların çok fazla sebebi olabilir, ilk sırada mültecilerin, başka bir konuma geçişte yaşamış oldukları zorlanmalar, göçten önce yaşanmakta olan travma (psikolojik) zamanlar, planlı olmayan geçiş yaşantıları, beklenmeyen zor durumlar vb.

nedenler sayılabilir. Bundan dolayı söz edilen göç, mülteciler, sığınmacılar (zoraki göç), eğitim-öğretim amaçlı, çalışma amaçlı göçlerin bütününü kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Göç eden kişiler, bu süreç içerisinde yaşamış oldukları psikolojik zamanlara ilave olarak, gittikleri yerin sosyal, kültürel ortamlarına adapte olmak, bölgedeki halkın kabullenmesi de durumu zorlaştıran etmenlerdir. Psikolojik (travmatik) süreçler yetişkinleri, çocukları, kadınları değişik seviyeler de etkilemektedir ancak çocukların, durumdan maksimum seviyede etkilendikleri görülmüştür [53]. Çocuklar göçtükleri yerlerin sosyal, kültürel yapılarına uyum sağlayabilmeleri adına oldukça çabuk eğitim kurumlarına kazandırılmalıdırlar. Okulların sosyal, kuruluşlardan farkı olmasının sebebi kontrollü olmasıdır bundan dolayı okullar toplumlar arası adaptasyonla kültürlenmenin zamanlarını kaliteli geçirmeyi sağlar. Bilhassa yapılandırmaya gidilmiş programlarla okullar, göç edilmiş ülkelerin dillerini, toplumların kültürlerini, normların öğretilmesin de işlevselliği vardır. Okullar, bu bakımdan sosyallik açısından adapte olmanın çabuk olduğu, kişilerin toplumlar ile bütün haline geldiği değerli kuruluşlardan birisidir.

Göç eden çocukların, toplumsal adaptasyonlarında okul ön plandadır. Okulların dışarısında kalma, okullardan erkenden ayrılma oranlarının artması göç eden bireylerin var oldukları sosyal, çevreye adapte olmalarında aksaklıklar görülmektedir. Aynı zamanda okullardan uzaklaştırılmış göçmen çocukların, konumlandıkları yerde geleceklerine umut ile bakılmaya bilinir. Yaşanmakta olan farklı olumlu olmayan yaşantılarda göç eden öğrencilerin, psikolojik-sosyolojik bakımdan olumlu olmayan yönde etkilenmiş olmalarıyla toplum da adaptasyon sorunlarıyla karşılaşmalarına sebep olmaktadır. Bundan dolayı şöyle de söylenebilir göçmenlerin, psikolojilerinin bozuk olamaması sosyal uyumları ve toplumla bütünleşmeleri için okullar yaşamların da önemi çok fazladır. Göç eden çocukların, uyumların da okulların değerli işlevlerine rağmen göç ederek gelen çocuklar okullara az oranda katılım sağlamaktadır [55]. Mart 2021 yılından beri 3,5 milyondan fazla Suriye'den göç eden bireyin Türkiye de olduğu, çoğunluğun hemen hemen 1,7 milyonun çocukların oluşturduğu görülmektedir. Mülteciler Derneği, 2021 sayılarına göz gezdirildiğinde okula zorunluluğun olduğu kısım 1 milyondan fazla olacağı düşünülüyor. UNICEF (20199 raporundaysa, Türkiye de 1 milyon civarın da okullu göçme çocukların var olduğu fakat 400.000 civarın da göç eden çocukların okulların dışarısında kaldıkları bildirilmektedir [47].

Türkiye'deki okula gidecek bireylerin sayılarına ait oluşturulan değerlendirmeler ile aynı doğrultu da MEB (Millî Eğitim Bakanlığı), göç etmiş çocuğun okullara katılmasını sağlama adına HEP' le (Hızlandırılmış Eğitim Programı) yaşını geçirmiş çocukların farklı eğitimlerden geçerek yaşıtları ile ortak sınıflara geçmeleri için gerekli çalışmaların olmasını sağlamaktadır. Uygulamak için, dili Türkçe, sayısal, okumayla yazma becerisini ilerletmek amacı ile programların düzenlenmesi göç eden çocukların, yaygınlaştırılmış eğitimlere katılmaları adına on iki değişik İl merkezin de hızlandırılmış eğitim programları (HEP) yapılmaktadır. Tüm çabaların altında göç eden çocukların arasın da halen okullara devamlılık sağlayamayan öğrencilerin var oldukları gözlenmektedir. Aynı zaman da okulların ortamlarında uyumsal sorunlar yaşadığından dolayı, okullarını bırakma zorunluluğu olan kişilerde vardır. Bu yüzden göç edenlerin büyük çoğunluğunun okullar ile okulların sağlamış olduğu imkânlardan halen yararlanamadıkları, göç eden çocukların, topluma uyumlarının zedelendiğinden söz edilebilir [47].

Bozdağ ve Bilgen [53] çalışmalarında belirtmiş olduğu doğrultuda okullar da göçlerin sonrasındaki çeşitliliklerin çoğalmasının sonucunda çeşitliliklerin aynı zamanda farklılıklarında yönetimlerinin konusun da aşırı eksikliklerin olmasının göçmüş çocukların topluma uyumlarını da engellediğini ifade etmiştir. Göçerek gelmiş çocukların, okullara devamlılık sağlamamaları, okullardaki eğitim zamanlarını sürdürmemiş olmalarının sebeplerinin araştırılması gereklidir ve okullar da yaşamış oldukları sorunların belirlenmesine, okulların dışında kalmalarının sebepleriyle alakalı hem uluslararası hem ulusal çalışmalar bulunmaktadır. Çalışmaların verilerine bakıldığı zaman göç etmiş çocukların, okullarında dilsel sorunlarla karşılaştıkları, ayrımcılıklar yaşadıkları, sosyallikle ilişkili sorunlara maruz kaldıkları, bütün bunlarında akademik başarıyı etkilediği belirlenmiştir. Karşılaşılan sorunları atlatmak adına laboratuvar çalışmaları yapmış olan araştırmacıların da projeleri bulunmaktadır. Aynı zamanda göçmenlerin uyumları önündeki dilin öğretimini geliştirerek dilsel sorunları ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır. Bütün bunlardan dolayı yerliler ve göç edip gelen çocukların arasındaki bağların güçlü olması, gruplaşmaları doğru şekillerde yapmaları adına araştırılmaların çoğaltılması gereklidir.

2018-2019 eğitim ve öğretim yıldan sonra kalıcı olmayan, muhafaza altına alınmış 1.047.536 (2018 Eylül kaydı) göçmen çocuk, 645.000 devlet kurumları (okulları) ile kalıcı olmayan eğitim-öğretim merkezlerinde kayıtları bulunmaktadır. Daha önceki senelere benzerlik gösteren kayıtların oranları bakımından ilkokuldaki çocukların %96'sı,

okullaşmanın oranları bakımından ortaokulda ki göç edip gelen çocukların %55'i, ortaöğretime gidenlerse %24 oranındadır(UNHCR, 2019). 'Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kayıtlarına göre; 2018 (Eylül ayı) itibari ile GEM (Geçici Eğitim Merkezleri) dışın da, MEB bünyesindeki idari okullar da kitlesel göçle topraklarımıza gelmiş; 55.026 Irak vatandaşı, 476.560 Suriye vatandaşı toplamda 531.586 öğrencinin, Türkçeyle müfredatıyla eğitimlerini görmektedirler. 19 il de 215 GEM (geçici eğitim merkezi) de tamamının göçmen (Suriye) uyruklu 96.841 öğrencinin Türkçeyle öğretimlerini almak şartıyla yoğunlaştırılmış biçimde eğitimleri verilmektedir [44].

2.5.2.Göçmen Öğrencilerin Okulda Karşılaştıkları Uyum Sorunları

Okuma amacı ile değişik ülkelere gitmiş öğrencilerin süreç içerisinde karşılaştıkları birden fazla sorun bulunmaktadır. Çalışmalar da girmiş oldukları toplumların dillerini öğrenmemiş öğrencilerin hem akademik hem sosyal hem de kültürel bakımdan birden fazla sorun yaşadıkları belirlenmiştir [56].

Göçüp gelmiş öğrencilerin, entegrasyonları noktasın da genel olarak devletin bünyesindeki okullarda birçok zorlukla yaşanmak zorunda olduğu belirlenmiştir. Öncelikle öğrencilerin, kayıtlarının yapıldığı süreçlerde idarecilerin istekli olmaması görülmüştür. Daha sonra öğrencilerin, velilerin, öğretmenlerin göçüp gelen çocukların kabullenmesinde zorlandıkları, onları dışlayarak ötekileştirdikleri belirlenmiştir. Benzeri olaylara olumlu olmayan hal ve hareketlerin de sebep olabileceği düşünülmektedir [45]. Türkiye'ye göç edip gelmiş öğrencilerin Türklerin kültürlerine uyumları, akademik başarı durumları, akran ilişkisi, okul yaşantıları vb. durumların farklı problemleri yanın da temizlik, barınma ve beslenme vb. ihtiyaçları noktasında da sıkıntılar yaşamaktadırlar [57]. Göçmen çocukların, göçüp geldikleri toplumların dillerini bilmiyor olmakla sorunları daha da artmaktadır. Çünkü böyle durumlar hem duyusal hem akademik alanlar da mevcut olan sorunları da fazlalaştırmaktadır [58]. Göç ederek gelmiş öğrencilerin, karşılaştıkları zorlukların onları eğitim-öğretim sistemlerine katılmalarını zorlaştırmasıyla birlikte okulun iklimine de yabancılaştırıp eğitim-öğretim sisteminden uzaklaşmalarında sebep olmaktadır. Fakat okullar, hem çocuk göçmenlerin hem genç göçmenler için yoğun hizmetler sunmakta olan yapılardır [59]. Göçmen çocukların, okullarında aidiyet duygusunu yaşamaları, okullarına bağlanmaları göçmenlerin üzerin de birden fazla pozitif davranışların ön plana çıkmasında etkili olabilmektedir. ABD (Amerika Birleşik Devletleri) de 76 (Somalili) ergenlik çağındaki göçmenden oluşmuş grup örnekleminde okullarına aidiyet duygusunda olmaları, psikolojik, sosyal

adaptasyonlarıyla alakalı konuları araştırıldığında çalışmada göçmenlerin okullarına aidiyet duygularının minimum seviye de olduğu, maksimum öz benlikleriyle alakalandırılmıştır [60]. Bundan dolayı MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) 2016'dan bu yana kademe kademe ilerleyerek GEM (Geçici Eğitim Merkezi)'lerini kapatıp (MEB, 2018) göçmenlerin eğitim-öğretmenlerinin ayarlanması sebebiyle Türk dilini kullanarak eğitimleri olan devlete bağlı okullarda kayıtlarını devam ettirmelerini sağlanmıştır. Değişik aynı zaman da yenilenmiş toplumlara katılan göçmen öğrencilerin, hem eğitimleriyle hem okullaşmalarıyla beraber toplumlara entegrasyonları noktasın da zorluğu bulunan süreçlerinde kolaylaşacağı düşünülmüştür [44].

2.5.3.Göçmen Öğrencilerin Okula Uyumunda Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Göçmen öğrencilerin okulda karşılaştığı çeşitli sorunlar özellikle onların okula uyumlarına yönelik algılarını olumsuz olarak etkileyebilirken, bu sorunlar çözümlenmediği sürece göçmen öğrenciler, kendilerini okula uyumlu hissetmeyebilirler. Ayrıca göçmenler üzerinde gerçekleşen bu sorunlar beraberinde yeni sorunlara da sebep olabilir [61]. Ergenliğini yaşamakta olan göçmen öğrenciler için sahiplenme ve bağlanma duyguları bu dönem de çok önemlidir. Türkiye'de bulundukları kamplar haricinde yaşayan göçmen çocuk ve gençlerin yalnızca çok azı eğitim hakkına ulaşabilmektedir. Savaş mağduru olan bu ergen bireyler "kayıp nesil" olarak da adlandırılmaktadır. Fakat bu çocuklar düşüncemize göre henüz kaybedilmiş değildir. Uzman kişilerden alınacak eğitim ve destek hizmetleri ile göçmenlerin uyum sorunlarına karşı çözümler bulunabilir [52]. Ergen bireylerin çoğu için okul ortamları aidiyet duygularını, bağlılıklarını geliştirebilecekleri ilk yerdir. Öğretmenlerin, arkadaşlarının yöneltici davranışları aidiyet duygularını yükseltebilir. Bu tarz köken bakımında azınlıkta olan öğrenciler için kaçınılmaz, kritik zorunluluk haline gelmiştir [62]. Okulların ortamları öğrenci gruplarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik biçimler de düzenlemeli, öğrenci gruplarının katılımlarının sağlanabileceği ortam planlanması, akademik yeterliliği çok fazla etkilemeyecek olsa da okullarına devamlılık sağlamalarında, kendilerini ait hissetmeleri konusunda etkisi görülebilecek etken olmaktadır [63]. 2006 yılında Qinmei tarafından yapılan bir çalışmada öğretmen/öğrenci ilişkileri, akranlarla olan ilişkiler, bireylerin okullarına ait hissetmelerini olumlu yönde etkilediğini belirtilmiştir. Bilhassa rekreatif spor etkinliklerini aktif olarak gerçekleştiren derslerin dışındaki rekreatif spor etkinliklerine katılım gösteren okulun kurmuş olduğu takımlar içerisine katılan

öğrencilerin, kendilerini okullarına ait hissetme duygularında artma olduğunu göstermekte olan araştırmalar da mevcuttur [64]. Rekreatif spor etkinlikleri, göçü tercih etmek zorunda kalmış öğrencilerin kişiliklerini de pozitif yönlerde geliştirmesine, şekillendirmesine katkılar sağlamaktadır. Aynı zaman da öğrencilerin, psikolojik, sosyal gelişimlerin de meydana gelebilecek sosyal, kültürel sorunların çözümlenmesine de yardım sağlamaktadır. Çünkü rekreatif spor etkinliklerine katılmak sosyalleşmeye, kültürleşmeye aracılık etmektedir. Rekreatif spor etkinlikleri, gerek çocukların gerek genç bireylerin hem sosyal hem ahlaki değerleri kazanmaları bakımından gerekli olan mekânları sağlamaktadır. Bunların dışında rekreatif spor etkinliklerine katılım kültürler arası çeşitliliği, saygı ve sevginin çoğaltılabileceği, göçmen bireylerin uyum konusunda destekleyebileceği unsurları barındırır. Ancak Türkiye'de gerçekleşen bu etkinliklerin yeterliliği sorgulanmaktadır. Bu tarz etkinliklerin geliştirilmesi gerekmektedir [26].

Türkiye'nin katılımcısı olduğu 'Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 22. Maddesi'ne göre; katılımcı ülkeler kendi sınırlarının içerisin de sığınmacı ya da mülteci statüsündeki bütün çocukların, sözleşmeden kaynaklanan bütün haklarını teslim etmek ve bu çocukların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadırlar. Bunlara "eğitim hakkı" da dâhildir. 'Kimseyi geride bırakma' bu; Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminin en önemli küresel taahhütleri arasında yer almaktadır. Göç ve yer değiştirme eğitimi etkilemektedir. Öğretmenler, yerinden edilmiş öğrencileri etkileyen çok dilli sınıflar ve travmalarla uğraşmak zorundadırlar. Göçmenlerin (mültecilerin) becerilerinden en iyi şekilde yararlanmak için öğrenci niteliklerinin ve önceki öğrenmelerinin tanınması gerekir. Eğitim sadece göçmen bireylerin hem inançlarını, özlemlerini ve tutumlarını hem de ev sahiplerinin tavırlarını da etkilemektedir. Fazlalaşan sınıf çeşitliliği, farklı kültürleri ve deneyimleri öğrenmek için hem zorlukları hem de fırsatları getirir [47].

- **Öğretmenlere Yönelik Öneriler:** Değişmekte olan dünya da eğitimcilerinde farklı eğitim-öğretim ortamlarının durumlarına hazır olmaları adına kendilerini yenilemeleri, hizmetler içerisinde verilen her türlü eğitimi takip ederek katılmaları gereklidir. Sınıfların içerisindeki çeşitlilikle başa çıkmak için böyle kurslara katılımlar sağlanmalıdır.

- **Dil Sorununa Yönelik Öneriler:** Tercümanlar kullanılabilir. Daha yeni gelmiş göçmen öğrencilerle iletişim sağlamak adına birkaç öğrenci çevirmenlik (tercümanlık) yapabilir.
- **Uyum Sorununa Yönelik Öneriler:** Yaşamakta olduğu yere adaptasyon sağlamış, durumu içselleştirmiş göçmen öğrenciler ortam kurallarının neler olduğunu öğrenmeli, uyma çabasının içerisin de olmalıdır.
- **İletişim Sorununa Yönelik Öneriler:** İletişim, sorunlarını atlatabilmek adına öğretmen/öğrenci grupları 'hizmet içi' etkinliklere yönlendirmeleri yapılmalıdır.

2.5.4.Göçmen Öğrencilerin Uyumlarında Rekreatif Spor Etkinliklerinin Katkısı

Rekreatif sporlar boş zamanların etkin bir şekilde değerlendirilmesi için yapılan aktivitelerden bir tanesidir. Bilhassa gençlik çağındaki bireylerin birbirleriyle iletişimleri için imkânlar sunmaktadır. Rekreatif sporlar esnasında gerçekleşmekte olan etkileşim adil oyuna, kurala dayanıyor ise akran grupları arasın da saygı bağının kurulmasını kolaylaştırmaya olanak sağlar. Rekreatif spor aktivitelerinin yeryüzünde aynı dil kullanılması yüzünden kültürler arası etkileşimin süresini basite indirgeyebilir [65].

Göç edip gelmiş (göçmen) çocukların gündelik yaşamları içerisin de rekreatif sporların önemi çok büyüktür. Bu durumun en büyük sebebi rekreatif spor aktivitelerinin, genç bireylerin kendi ifadelerini belirleyecekleri, sosyal ve kültürel kimliklerinin oluşmasına yardımcı olabilecek aynı zamanda başka çocuklar ile de duygu bağları kurabilecekleri, yakınlaşabilecekleri ortamlar yaratmasıdır [65].

Okulun dışında, okul da zorlanmalar içerisinde olan bireylerin adına rekreatif spor aktiviteleri imkânlar sunar iken, yerlerini değiştirmelerinden sonra göçen bireylerde güvenlerinin sarsılmasına mağdur hissetmenin baskılanmasına yardım sağlamaktadır. Bilhassa böyle bir zamanda spor psikoloji bölümünden eğitimlerini tamamlamış uzmanların bilgileri, donanımları entegrasyonla geçiş süreçlerine yardım etmektedir. Böyle uzman kişilerin göçmenler ile devamlı irtibat halinde olmaları çocukların, genç bireylerin göçüp geldikleri vatanlarda psikolojik, sosyal, duygusal gelişimlerinde etkiler göstermektedir [65].

Göçmen çocukların Türkiye de sosyalleşme, entegrasyon sürecin de rekreatif sporların etkileri adına çalışmaların kısıtlılığı gözlenmektedir, oysaki yurt dışında en popülerliği

olan konuların ilk sırasındadır. Rekreatif sporların göç eden genç bireylerdeki rollerini inceleyen Makarova ve Herzog [66] İsviçre de yaşamakta olan 454 göçmenle yapmış oldukları çalışmalarında rekreatif spor kulüpleri içerisinde olan kadınlarla erkek göçmenlerin İsviçre uyruklu akranlarıyla kaynaşmalarının yoğun olduğunu vurgulamışlardır. Rekreatif spor aktiviteleri, esnasında İsviçre uyruklu akranları ile daha sıklıkla iletişim de bulunan gençlerin, dolu olmayan zamanlarında yakınlık durumu daha fazla bulunan arkadaşlarıyla aralarında yüksek düzeyde kültürler arası bağlantılarının olduğu gözlemlenip, göç etmiş genç bireylerin rekreatif spor etkinlikleri sırasın da İsviçre uyruklu akranları ile temaslarının İsviçre'nin konumuna alışma hissini yükselttiği görülmüştür [65].

Sabirova ve Zinoviev [67] yapmış olduğu bir araştırmadan edindiği sonuçlara göre; rekreatif spor kulüplerine gitmekte olan göçmen bireylerin akranları ile etkileşim içerisinde olabilecekleri ortamların olmasının yanı sıra yaşıt olmayan akranlarıyla da sosyalleşmelerinin ortamının oluştuğunu da belirtmişlerdir [65].

Kanada da değişik uluslardan gelmiş olan kişilerin, ana dillerini İngilizce konuşmayan kız\erkek çocuklarının rekreatif spor etkinliklerine katılımlarının ülkede ki uyumlarına kolaylık sağladığı ifade edilmektedir [68],akt., [65].

3.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmaya alma ölçütleri, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve istatistiksel değerlendirmeye ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.1.ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma nicel araştırma yöntemi içerisinde yer alan deneysel yöntemlerden ön test, son test, deney ve kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bu model ile tasarlanan çalışmalarda iki farklı grup bulunur. Bu gruplardan biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak isimlendirilir. Her iki gruptan da öncesi ve sonrası olmak üzere iki farklı test sonucu elde edilir. Araştırma kapsamında deney grubundan elde edilen sonuçlar, kontrol grubu ile kıyaslanarak incelenir [69].

3.2.ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA GRUBU

Araştırma Kütahya iline farklı statülerde göç etmiş, Kütahya ilindeki ortaokullarda Türkçe öğrenim gören 10-14 yaş arasındaki farklı cinsiyete sahip olan 24 göçmenden oluşmaktadır.

3.3.ARAŞTIRMAYA ALMA ÖLÇÜTLERİ

Kütahya iline çeşitli statülerde gelmiş Kütahya ilindeki merkez ortaokullarda Türkçe öğrenim gören 10-14 yaş arasında göçmen olmak. Araştırma süresince rekreatif spor etkinliklerinden kort tenisi, basketbol ve voleybol etkinliklerine 12 haftalık süreçte düzenli olarak katılmak.

3.4.VERİ TOPLAMA ARACI

Verilerin toplanmasında, Uslu [70] tarafından geliştirilen “Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 10-14 yaş arası ortaokul öğrencilerine uygulanabilmektedir. Ölçek soruları 18 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir soruya veriln yanıtlar 1 ile 5 arasında değişmektedir. Buna göre sosyal uyum

boyutlarından en az 9 en çok 45 puan alınmaktadır. Akademik boyut puanlarından ise de yine en az 9 en çok 45 puan alınmaktadır. Toplam okula uyum ölçeğinden ise en az 18 en çok 90 puan alınabilmektedir. Akademik Uyum:2.4.5.8.10.11.14.17.18 maddelerinden oluşuyor. Sosyal Uyum ise 1.3.6.7*.9.12.13.15.16 maddelerinden oluşuyor. Ölçekte 7. Madde ters olarak puanlanacaktır. Ölçekte alınan puan arttıkça öğrencilerin okula uyum süreçleri artacaktır [70].

3.5.VERİLERİN TOPLANMASI

Kütahya ilinde ikamet eden ortaokullar 'da eğitim gören göçmen öğrencilerden veriler toplanmıştır. Yüz yüze görüşme yöntemiyle anket formları doldurulmuştur. Araştırma grubundaki katılımcılar gönüllülük esasına bağlı olarak çalışmaya katılım sağlamıştır. Katılımcılara, herhangi bir istenmeyen durumla karşılaştıklarında çalışmadan ayrılma hakkına sahip oldukları belirtilmiştir.

3.6.İSTATİSTİKSEL DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada Non-parametrik testlerden yararlanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının karşılaştırılmasında Mann Whitney-U testinden, ön test ve son test karşılaştırılmasında ise Wilcoxon testinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.1. DENEY VE KONTROL GRUBU ÖN TEST ANALİZİ

Tablo 4.1. "Okula Uyum" Ölçeği deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test Mann-Whitney U testi sonuçları.

	DK	N	S.O	MannWhitney U	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	10,63	49,500	-1,303	0,193
	Kontrol	12	14,38			
	Toplam	24				

Tablo 4.1 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda deney grubu S.O=10,63 kontrol grubu S.O=14,38, p değerinin ise 0,193 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test sorularının MannWhitney U testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.2. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait ön test Mann-Whitney U testi sonuçları.

	DK	N	S.O	MannWhitney U	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	11,92	65,000	-0,407	0,794
	Kontrol	12	13,08			
	Toplam	24				

Tablo 4.2 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda deney grubu S.O=11,92 kontrol grubu S.O=13,08, p değerinin ise 0,794 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test sorularının MannWhitney U testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır.

4.2. DENEY GRUBU ANALİZİ

Tablo 4.3. "Okula Uyum" Ölçeği deney grubu ön test ve son test arasındaki sosyal uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	1	1,00	-2,848	**0,004***
	Pozitif Sıralar	10	6,50		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

P<.**05***

Tablo 4.3 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=1,00 ve 6,50, p değerinin ise 0,004 olduğu görülmüştür. Deney grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 4.4. "Okula Uyum" Ölçeği deney grubu ön test ve son test arasındaki akademik uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	0	0,00	-3,066	**0,002***
	Pozitif Sıralar	12	6,50		
	Eşit	0			
	Toplam	12			

P<.**05***

Tablo 4.4 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=0 ve 6,50, p değerinin ise 0,002 olduğu görülmüştür. Deney grubu akademik uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark bulunmuştur.

4.3. KONTROL GRUBU ANALİZİ

Tablo 4.5. "Okula Uyum" Ölçeği kontrol grubu ön test ve son test arasındaki sosyal uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	9	5,44	-1,427	0,154
	Pozitif Sıralar	2	8,50		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

Tablo 4.5 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=5,44 ve 8,50, p değerinin ise 0,154 olduğu görülmüştür. Kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 4.6. "Okula Uyum" Ölçeği kontrol grubu ön test ve son test arasındaki akademik uyum açısından Wilcoxon testi sonuçları.

		N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Negatif Sıralar	3	4,83	-1,655	0,098
	Pozitif Sıralar	8	6,44		
	Eşit	1			
	Toplam	12			

Tablo 4.6 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda ön test ve son test S.O=4,83 ve 6,44, p değerinin ise 0,098 olduğu görülmüştür. Kontrol grubu akademik uyum alt boyutuna ait ön test ve son test Wilcoxon testi sonucunda istatistiksel olarak aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4.4. DENEY VE KONTROL GRUBU SON TEST ANALİZİ

Tablo 4.7. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait son test Mann-Whitney U testi sonuçları.

	DK	N	S.O	Z	P
Okula Uyum	Deney	12	16,25	-2,603	**0,009***
	Kontrol	12	8,75		
	Toplam	24			

P<.**05***

Tablo 4.7 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği sosyal uyum alt boyutunda deney grubu S.O=16,25 kontrol grubu S.O=8,75, p değerinin ise 0,0009 olduğu

görülmüştür. Deney ve kontrol grubu sosyal uyum alt boyutuna ait son test sorularının MannWhitney U testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 4.8. "Okula Uyum " Ölçeği deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait son test Mann-Whitney U testi sonuçları.

	DK	**N**	**S.O**	**MannWhitney U**	**Z**	**P**
Okula Uyum	Deney	12	16,50	24,000	-2,791	**0,005***
	Kontrol	12	8,50			
	Toplam	24				

P<.**05***

Tablo 4.8 incelendiğinde, öğrencilerin okula uyum ölçeği akademik uyum alt boyutunda deney grubu S.O=16,50 kontrol grubu S.O=8,50, p değerinin ise 0,005 olduğu görülmüştür. Deney ve kontrol grubu akademik uyum alt boyutuna ait son test sorularının MannWhitney U testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

5.SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.SONUÇ

Rekreatif spor etkinlikleri ile ortaokul düzeyindeki göçmenlerin okula uyum süreçlerine etkisini incelemek amacı ile yapılan bu çalışmada istatistik sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test sorularının MannWhitney U testi sonucunda 0.193> 0.050 olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından sosyal uyum ön test sonuçları arasında bir anlamlı bir fark görülmemiştir.

Deney ve kontrol grubu akademik uyuma ait ön test sorularının MannWhitney U testi sonucunda 0.684> 0.050 olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından akademik uyum ön test sonuçları arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Deney grubu sosyal uyuma ait ön test ve son test sorularının Wilcoxon testi sonucunda 0,004< 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Deney grubunda yer alan kitle, yani rekreatif spor etkinliklerine(kort tenisi, voleybol, basketbol)katılan göçmenlerin ortaokula uyum süreçlerinde sosyal boyutta olumlu bir katkı gözlemlenmiştir.

Deney grubu akademik uyuma ait ön test ve son test sorularının Wilcoxon testi sonucunda 0.002< 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Deney grubunda yer alan kitle, yani göçmenlerin, rekreatif spor etkinlikleri (kort tenisi, voleybol, basketbol) sayesinde ortaokula uyum süreçlerinde akademik boyutta olumlu bir katkı gözlemlenmiştir.

Kontrol grubu sosyal uyuma ait ön test ve son test sorularının Wilcoxon testi sonucunda 0,154> 0,050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Kontrol grubunda yer alan kitle, yani rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreçlerine sosyal boyutta olum bir katkı gözlemlenmemiştir.

Kontrol grubu akademik uyuma ait ön test ve son test sorularının Wilcoxon testi sonucunda 0.098> 0.050 olduğundan ön test ve son test grubu arasında anlamlı herhangi bir fark bulunmamaktadır. Kontrol grubunda yer alan kitle, yani rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreçlerine akademik boyutta olum bir katkı gözlemlenmemiştir.

Deney ve kontrol grubu sosyal uyuma ait son test sorularının MannWhitney U testi sonucunda 0.009< 0.050olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından sosyal uyum son test sonuçları anlamlı bir dağılım göstermiştir.

Deney ve Kontrol grubu akademik uyuma ait son test sorularının MannWhitney U testi sonucunda 0.005< 0.050olduğundan deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Analiz sonuçlarına göre rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılan ve katılmayan göçmenlerin ortaokula uyum süreci açısından akademik uyum son test sonuçları anlamlı bir dağılım göstermiştir.

Rekreatif spor etkinliklerine (kort tenisi, voleybol, basketbol) katılım sağlamanın göçmen öğrencilerin ortaokulda sosyal uyum ve akademik uyum alt boyutlarında başarılarının arttığı belirlenmiştir. Bu etkinliklerin aynı zamanda çeşitliliği, bireysel ve takım sporları anlamında da mücadele, sorumluluk, karar verme ve birlikte hareket etme gibi durumlar da göçmen öğrencilerin okula uyumlarında sosyal boyutta katkı sağladığı düşünülmektedir. Rekretaif spor etkinliklerinin göçmen öğrenciler üzerinde stres ve kaygılarının azalmasına neden olduğu için akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Takım sporu olarak yapılan rekreatif spor etkinliklerinde (basketbol, voleybol) göçmenlerin sorumluluk ve verilen görevi yerine getirme, ekip çalışması gibi durumunda akademik uyum boyutunda okula uyum süreci alt boyutunda olumlu bir katkı yaptığı düşünülmektedir. Sonuç olarak göçmen bireylerin okula uyumlarında rekreatif spor etkinliklerinin yaptığı olumlu katkılara ulaşılmaktadır.

5.2.TARTIŞMA

Ercan [71] genç ve çocuk göçmenler üzerinde yapılan araştırmada spor faaliyetlerine katılım gösteren göçmenlerin toplumla olan uyumu artarken, diğer bireyler ile daha olumlu etkileşim göstermektedirler. Yapılan çalışmada spor faaliyetlerinin göçmenlerin

toplum ile olan uyumlarına önemli bir katkıda bulunduğu söylenebilir. Amerika'nın Kansas eyaletinde 9-12 yaş arasındaki öğrencilere eğitim veren bir devlet lisesinde göçmen öğrenciler ve lisede eğitim gören diğer yerli öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırmada spor aktivitelerine katılım gösteren göçmen öğrenciler, okuldaki arkadaşları tarafından daha yüksek statüde görülmektedir ve sosyal boyutta daha kolay bir kimlik oluşturabilirler [72]. Yapmış olduğumuz araştırmada da rekreatif spor faaliyetlerine katılım gösteren göçmen öğrenciler okula uyumda daha başarılı bireyler olmaktadır. Yaşar [73] tarafından yapılan araştırmada 10 haftalık süre zarfında yapılan sportif aktiviteler ile göçmen çocuklar üzerinde görülen olumsuz davranışların azaldığı belirtilmiş ve uyum süreçlerine yararlı bir katkı sağladığı vurgulanmıştır. Yapmış olduğumuz çalışmada da 12 haftalık süre içinde rekreatif spor etkinliklerine katılım sağlayan göçmen çocukların okula uyumlarının daha kolay olduğu görülmektedir. Yılgın, Alpullu ve Demirci [74] araştırmada spor bireylerin kişiliğini etkilediği gibi sosyalleşme düzeylerinde de olumlu katkı yaparken aynı zamanda uyum düzeyini de artırdığını belirtmektedir. Çalışmada sporun uyumlu birer kişi olmaya sağladığı katkının önemini vurguladığı söylenebilir. Demir ve İmamoğlu [19] göçmenlerin spor aracılığıyla sosyal bütünleşmelerini incelemişlerdir. Bu kapsamda göçmen öğrencilerin topluma entegre olmaları için gençlik ve spor bakanlığının yürüttüğü projelerin yerel yönetim ve gençlik merkezlerinin yaptığı çeşitli spor etkinliklerinin göçmenlerin uyum süreçlerine olumlu anlamda bir katkı sağlaya bileceğinden bahsedilmiştir. Ancak göçmenler üzerinde yapılacak spor projelerinin ve spor etkinliklerinin yetersizliğinden de bahsedilmiş. Bu tarz proje ve spor etkinliklerinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Araştırmada görülmektedir ki spor faaliyetlerinin arttırılması ve koordineli bir şekilde uygulanması bireylerin uyum süreçlerine olumlu yansımaktadır. Güngör ve Şenele göre [75] yapmış oldukları çalışmada göçmen öğrencilerin farklı bir kültür ile karşılaştıklarında yaşıtlarına göre akademik uyum sırasında başarısız olduklarını belirtmişlerdir. Yapmış olduğumuz bu çalışmada da rekreatif spor etkinliklerinin okula uyumda akademik uyum boyutunda katkı sağladığı görülmektedir. Sağın ve Güllü [65] spor etkinlikleri farklı toplumlarda yer alan göçmenlerin kaynaşmasını, sosyalleşmesini, dayanışma ve işbirliğini geliştirme noktasında olumlu bir etkiye sahip olabilmektedir. Beden eğitimi, spor ve oyunun kişilerdeki davranışların faydalı bir şekilde gelişmesine ve iyi bir sosyalleşme aracı olmasına katkısı vardır. Yapılan spor etkinlikleri ve oyunun bireyler üzerinde sosyal boyutta katkıda bulunduğunu söylemektedir. Ayrıca sporun evrensel boyutta kaynaştırıcı lığı ve birleştiriciliği dikkate alındığında en önemli sosyal araçlardan biri olduğunu

belirtilmiştir [76]. Bu çalışmada sporun içinde olan eğitsel oyunların dezavantajlı bireylerin uyumlarında sosyal boyuttaki katkısı vurgulanmıştır. Çeviker, Mumcu ve Şekeroğlu [26] yaptığı çalışmada UNİCEF tarafından Avrupa'da ve Türkiye'de yapılan bazı çalışmaları incelemiştir. Özellikle uluslararası göçmenlere uygulanan uygulamalar açısından Türkiye'de olumlu yönde sonuçlar gösteren çalışmaların olduğu görülmüştür. Türkiye'de dezavantajlı olarak kabul gören göçmen bireylerin sportif faaliyetler ile topluma olan uyumlarına destek olunduğu ve sportif faaliyetlerin göçmen bireyler için önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Özdoğru [77] okul dışı zamanlarda yapılan spor aktivitelerinin çocukların fiziksel, bilişsel, sosyal ve akademik gelişimlerine olumlu katkılar sunabilmektedir. Ayrıca yapılan çalışmada yerel ve uluslararası olarak Türkiye'deki öğrencilerin kendi yaşıtlarına göre diğer ülkelerdeki öğrencilere göre spora daha az katıldıkları belirtilmiştir. Genel olarak çocukların ve ergenlerin uyumlu birer birey olma yolunda spora teşvikinin öneminden bahsedilmiştir. Satılmış, Bilgin ve Ödemiş [78] yapmış oldukları çalışma neticesinde 51 yabancı uyruklu çocuktan oluşan gruba yönelik yaptırılan rekreatif aktivitelerin sosyal beceri, psikolojik sağlamlık ve umut düzeyi üzerinde anlamlı derecede etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Rekreatif etkinliklerin göçmen çocukların topluma olan adaptasyonları ve uyumlu birer birey olmalarına katkısı görülmektedir. Duman ve Emin [25] yaptığı çalışmada Almanya da yaşayan 13-16 yaşları arasında spor yapan ve yapmayan 440 Türk göçmenden, spor yapanların spor yapmayanlara göre daha uyumlu bireyler olduğunu belirtmiştir. Araştırmada spor yapan bireylerin daha uyumlu olduğu söylenebilir. Sağın, Yücekara, Uğraş ve Temel [61] yaptığı araştırma sonuncunda Suriyeli göçmen öğrencilerin sportif etkinliklerde bulunmasının okul içerisinde karşılaştıkları birçok çeşitli sorunların önüne geçebileceğini göstermektedir. Ayrıca yapacakları spor etkinliklerinin spor takımları aracılığıyla Suriyeli öğrencilerin sosyal arkadaş çevresi edinmesinde, sosyalleşmesine, uyum sürecinin hızlanmasına, işbirliğine, okul kurallarına uymasına, okuldan memnuniyet düzeylerinin de artmasına katkı sağlayabileceğini vurgulamıştır.

Göçmenlerin yaşadıkları ülkelerdeki en güncel sorunu her zaman uyum problemi olmuştur. Çalışma hayatı sosyal hayat ve eğitim hayatı boyunca çeşitli uyum sorunlarıyla karşılaşan göçmenler için devletler çeşitli programlar oluşturmuşlardır. Uyum çalışmaları kapsamında en çok araştırılan konu ise göçmen öğrencilerin eğitim süreci ve sosyal çevreye uyumudur. Uyum çalışmalarından biri de rekreatif spor etkinlikleridir. Sporun hem ruh sağlığını korumaya yönelik yapısı hem de kişiler arası etkileşimi, ekip

çalışmasını ve uyum sağlamaya yönelik olan yapısından dolayı göçmen öğrencilerin entegrasyon sorununu ortadan kaldırmaya yönelik iyi bir adım olacaktır. Spor bireyin beden ve ruhsal sağlığın koruduğu gibi sosyal etkileşimi de artırarak bir nevi kişisel bir destekleyici olmaktadır. Uyum çalışmaları kapsamında sporun önemi göz ardı edilmeden her yaş grubu için çeşitli rekreatif spor etkinliği ortamları oluşturulmalıdır. Bu bağlamda yapılan araştırmalar irdelendiğinde benzer sonuçların ortaya konduğunu, çalışma sonuçlarının daha önce yapılan araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği vurgulanabilir

5.3.ÖNERİLER

1. Yapılacak araştırmalar nitel veriler ile desteklenebilir.
2. Yapılan araştırma 12 haftalık bir süreyi kapsamaktadır. Bu araştırmaya benzer olarak yapılacak çalışmalarda rekreatif spor etkinliklerinin süresi daha uzun tutulabilir.
3. Yapılan araştırmada göçmen öğrencilere rekreatif spor etkinliklerinden kort tenisi, basketbol ve voleybol branşlarında eğitimler verilmiştir. Yapılacak olan benzer çalışmalarda rekreaktif spor etkinliklerinin çoğaltılması veya çeşitlendirilmesi yapılabilir.
4. Yapılan araştırma Kütahya iline çeşitli statülerde gelmiş 24 göçmen ile sınırlıdır. Buna benzer nitelikte yapılacak olan çalışmalarda il sayısının arttırılması ve göçmen sayısının çoğaltılması araştırmalara daha çok katkıda bulunabilir.
5. Araştırma süresince göçmen öğrencilerin katılımda bulundukları rekreatif spor etkinliklerine göçmen öğrenciler ile aynı düzeyde ki göçmen olmayan öğrenci gruplarının birlikte katılmaları irdelenebilir.
6. Yapılacak araştırmalarda göçmen öğrencilerin anne ve baba görüşlerine başvurulabilir.
7. Buna benzer yapılacak araştırmalarda göçmen öğrencilerin bulundukları okullardaki sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve okuldaki idareciler ile görüşmede bulunulabilir.

6.KAYNAKÇA

[1] T. Barışık, *Barış İçinde, küreselleşen dünyada fırsat eşitliği arayışında uluslararası göç ve Türkiye'nin Suriye deneyimi*, Ankara: Gazi Kitabevi, 2020, ss. 1-24.

[2] Göç İdaresi Başkanlığı. (2023, 29 Kasım). *Göç çeşitleri ve yabancıların statüleri hakkında bilgi.* [Online]. Göç İdaresi Başkanlığı. Erişim: https://www.goc.gov.tr/uyum.

[3] S. G. Çoban, "Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kendini gerçekleştirme basamağında gizil yetenekler," *European Journal of Educational and Social Sciences*, 6(1), 111-118, 2021.

[4] A. H. Maslow, A theory of human motivation. *Psychological review*, 50, 370-396, 1943.

[5] Ö. Tütüncü, "Rekreasyon ve rekreasyon terapisinin yaşam kalitesindeki rolü, "*Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), ss. 248-252, 2012.

[6] F. Ramazanoğlu, O. Altungül, ve A. Özer, "Sportif açıdan rekreasyon etkinliklerinin değerlendirilmesi,". *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(1), ss.199-202, 2004.

[7] M. Erkal, *Sosyolojik Açıdan Spor*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 1992, ss. 36-60.

[8] M. S. Tümtaş, ve C. Ergun, "Göçün toplumsal ve mekânsal yapı üzerindeki etkileri, " *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(4), 1347-1359.

[9] G. Kozacıoğlu ve H. Gördürür, *Bireyden Topluma Ruh Sağlığı*. İstanbul: Alfa Kitabevi, 1995, ss. 15-16.

[10] M. Koçyiğit, M. Erdoğdu ve M. Çınar, "Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi," *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 966-988, 2018.

[11] H. Güzel, "Türkiye'de yaşayan Suriyeli göçmenlerin sorunları ve Suriyeli göçmenlere yönelik kamu politikaları,*"* Doktora tezi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilim Dalı, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Medeniyet Üniversitesi, İstanbul, Türkiye, 2021.

[12] S. Çakır, "Geleneksel Türk kültüründe göç ve toplumsal değişme,". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 2011 (24), ss.129-142, 2011.

[13] V. Sırım ve H. Demir, "Göçün nedenleri ve sosyo-ekonomik etkileri: Tekirdağ ili odaklı bir inceleme," *Sosyal Bilimler Metinleri,* ss.79-89, 2020.

[14] T. Akkayan, *Göç ve değişme*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları No:2573. (Eserin orijinali 1979'da yayımlandı), ss. 20-21.

[15] K. Tuna, *Yurt dışına işçi gönderme olayının sosyolojik eleştirisi*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayın No:2869. (Eserin orijinali 1981'de yayımlandı), ss. 50-55.

[16] S. Gürsoy, "Göçmenlerin çalışma yaşamına katılımı: Suriyeli göçmenler örneği," Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye, 2019.

[17] B. Akıncı, A. Nergiz ve E. Gedik, " Uyum Süreci Üzerine Bir, Değerlendirme: *Göç ve Toplumsal Kabul," Göç Araştırmaları Dergisi*, (2), ss. 58-83, 2015.

[18] M. Aktaş, "Türkiye'deki Suriyeliler sorunlar ve çözüm önerileri," *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (42) , ss. 129-15, 2018.

[19] İ. G. Demir ve A. E. İmamoğlu, "Göçmenlerin spor aracılığıyla sosyal bütünleşmeleri: Gençlik ve Spor Bakanlığı faaliyetlerinin değerlendirilmesi," *Uluslararası Beden Eğitimi Spor ve Teknolojileri Dergisi,* 4(1), ss.1-31, 2023.

[20] B. Deniz, Ç. Kılıçaslan. ve F. Koşan, "Rekreasyonel olanaklara yönelik beklentilerin sağlıklı kentler yönüyle irdelenmesi," *Aydın Kenti Örneği". Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi,* 3 (2) , ss. 79-89, 2019.

[21] M. Yaman ve S. Arslan, "Çocuk ve gençlik suçlarının önlenmesinde rekreatif sporlar,". *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi,* 6 (1) , ss.445-459, 2019.

[22] S. Ceyhun, "Spor tesislerinin rekreatif açıdan kullanımı,". *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 16 (1) , ss.325-332, 2008.

[23] M. Paylı & A. Çevik, (Editörler). *Rekreatif etkinlikler,* İstanbul: Efe A Yayıncılık, 2022, ss. 57-60, 2022.

[24] Ö. Özdinç, "Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri," *Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi;* 3(2), ss. 77-84, 2005.

[25] S. Duman ve K. Emin, "Spor yapan ve spor yapmayan Türk öğrencilerin kişisel uyum düzeylerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması,". *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), ss.18-26, 2010.

[26] A. Çeviker, H. E. Mumcu, M. Ö. Şekeroğlu ve M. Bayrak, "UNICEF'e göre Türkiye'de dezavantajlı kabul edilen grupların sportif etkinliklerle sosyal uyumun sağlanması,". *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), ss.221-238, 2018.

[27] İ. E. Başaran, *Eğitim psikolojisi eğitimin psikolojik temelleri*. Ankara: Gül Yayınevi, (Eserin orijinali 1971'de yayımlandı), ss 10-12, 1997.

[28] G. Yanbastı, *Kişilik kuramları*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınevi, (Eserin orijinali1986'da yayımlandı), ss 9-13, 1996.

[29] B. Alver, "Bireylerin uyum düzeyleri ile empatik becerileri arasındaki ilişkiler, "Yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Atatürk Üniversitesi Erzurum, Türkiye, 1998.

[30] S. Bostan, "14-16 yaş ergenlerinin uyum düzeylerinin ve ana – baba tutumlarının incelenmesi, "Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1993.

[31] N. Izgar, "Özel gereksinimli bireylerde beden eğitimi ve spor etkinliklerinin motor beceri gelişimine etkisi," Doktora tezi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gedik Üniversitesi İstanbul, Türkiye, 2018.

[32] O. Yılmaz, "Çocuklarda motor beceri ve imgeleme çalışmalarının psikomotor gelişime etkisi, " Yüksek lisans tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye, 2017.

[33] H. Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi 1998, ss 10.

[34] A. Baltaş, *Ana- Baba El Kitabı.* İstanbul: Remzi Kitabevi 1997, ss 26.

[35] A. Yörükoğlu, *Gençlik Çağı: Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar*. İstanbul: İmge Kitabevi, 2007 ss 36.

[36] A. Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. İstanbul: İmge Kitabevi, 2019 ss 26.

[37] F. Öğüt, "Sosyal uyum ile sürekli kaygı arasındaki ilişki, " Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli, Türkiye, 2000.

[38] M. O. Öztürk, *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Çağlar Kitabevi, 2013, ss 35-38.

[39] L. J. Friedlander, G. J. Reid, N. Shupak, & R. Cribbie, "Social support, self-esteem, and stress as predictors of adjustment to university among first-year undergraduates," *Journal of college student development,* 48 (3) , 259-274, 2007.

[40] E. Geçtan, *Psikiyatri ve Normal Dışı Davranış*. İstanbul: Remzi Kitabevi; 1999.

[41] S. Bilgen, "Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve bazı değişkenlerin uyum düzeylerine etkisi, "Yüksek lisans tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1989.

[42] F. Balabanlı, "Öğretmen liselerinde okuyan öğrencilerin kişisel ve uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler, " Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye, 1990.

[43] D. Cüceloğlu, *İnsan ve Davranışı: Psikolojinin Temel Kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 1994.

[44] Millî Eğitim Bakanlığı, (2023, 29 Temmuz). *Geçici koruma altındaki öğrencilerin eğitim hizmetleri.* [Online]. Milli Eğitim Bakanlığı. Erişim: https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2 018_12/17164013_17-12-2018__internet_BYlteni.pdf.

[45] İ. Coşkun ve M. N. Emin, Türkiye'deki Suriyelilerin eğitiminde yol haritası fırsatlar ve zorluklar. *Siyaset, Ekonomice Toplum Araştırmaları Vakfı*, 2016.

[46] EU, Migration and education. Conference proceeding book, larnaca, 15 –17 october. fichter J. Sosyoloji nedir? Çev.: Nilgün Çelebi. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları No: 75, 2012.

[47] UNİCEF Türkiye. (2023, 16 Ekim) *Türkiye'de dezavantajlı çocuklar için sosyal koruma.* [Online]. UNİCEF Türkiye. Erişim: https://www.unicef.org/Turkey/ internet adresinden ulaşılabilir.

[48] A. Özdemir, "Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar," *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (4), 411-436, 2006.

[49] A. Alton-Lee, "Quality Teaching for diverse students in schooling: Best evidencesynthesis. " *New Zealand: Ministry of Education*, 2003.

[50] J. Kugelmass, "Collaboration and compromise in creating and sustaining an inclusive school, " *International Journal of Inclusive Education*, 5, ss. 47-65, 2001.

[51] T. Booth, & M. Ainscow, "Index forinclusion: Developing learning and participation in schools. " *CSIE*, 2002.

[52] T. Akpınar, Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların ve kadınların sosyal politika bağlamında yaşadıkları sorunlar. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi,* 3(3), ss. 16-29, 2017.

[53] F. Bozdağ ve F. Bilge, Adaptation of the vancouver ındex of acculturation to Turkish and Arabic. *International Journal of Intercultural Relations*, 80, 78-88, 2021.

[54] S. C. Gülmez ve A. Öztürk, Göç yaşantısı çerçevesinde çocukta psiko-sosyal uyum süreci üzerine bir inceleme. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi,* 449-481, 2018.

[55] İ. Coşkun, C. E. Ökten, N. Dama, M. Barkçin, S. Zahed, ve H. Özsarp, *Türkiye'de Suriyeli çocukları okullaştırmak.* İstanbul Seta Yayın Evi, (Eserin orijinali 2016'da yayımlandı),2017 ss. 20.

[56] S. C. Mori, "Addressing the mental health concerns of international students," *Journal of Counseling and Development*, 78(2), ss. 37-144, 2000.

[57] M. D. Erdem, I. Kaya ve A. Yılmaz, Örgün eğitim kapsamındaki Suriyeli çocukların eğitimleri ve okul yaşantıları hakkında öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *International Journal of Languages' Educationand Teaching,* 5(3), ss. 463-476, 2017.

[58] E. M. Uzun ve E. Bütün, "Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri,*" Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1). ss. 72-83, 2016.

[59] F. C. Karaağaç ve H. Güvenç, "Resmi ilkokullara devam eden Suriyeli mülteci öğrencilerin eğitim sorunları," *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), ss. 1-1, 2018.

[60] M. Kia-Keating ve B. H. Ellis, Belonging and connection to school in resettlement: young refugees, school belonging, and psychosocial adjustment. *Clinica lchild Psychologyand Psychiatry*, 12(1), ss.29-43, 2007.

[61] A. E. Sağın, M. A. Yücekaya, S. Uğraş ve C. Temel, "Türkiye'deki Suriyeli mülteci öğrencilerin okula aidiyetlerinde sporun rolü," *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 13(2), ss.1-17, 2022.

[62] K. C. Booker, Exploring school belonging and academic ahievement in african american adolescents. *Curriculum & Teachin Dialogue*, 6(2). Ss. 131-143, 2004.

[63] C. Goodenow ve K. E. Grady, "The relationship of school belonging and friends' values academic motivation among urban adolescent students," *The Journal of Experimental Education*, 62(1), ss.60-71, 1993.

[64] G. Arıkan, "Spor lisesi öğrencilerinde okula aidiyet duygusu, " *Social Mentalityand Researcher Thinkers Journal*, 5(15), ss.40-44, 2019.

[65] A. E. Sağın ve M. Güllü, "Suriyeli öğrencilerin okula uyum süreci; Sportif etkinliklerin rolü," *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(3), ss. 86-99, 2022.

[66] E. Makarova, W. Herzog, "Sport as ameans of immigrant youth integration: an empirical study of sports, inter cultural relations, and immigrant youth integration in Switzerland," *Sportwissenschaft*, 44(1), 1-9, 2014.

[67] G. Sabirova, A. Zinoviev, "Urban local sport clubs, migrant children and youth in Russia," Community Development Journal, 51(4), 482-498, 2016.

[68] T. Taylor, A. Doherty, "Adolescent sport, recreation and physical education:

experiences of recent arrivals to Canada," *Sport, Education and Society,* 10(2), 211-238, 2005.

[69] Ş. Büyüköztürk, E. Kılıç-Çakmak, Ö. Akgün, Ş. Karadeniz ve F. Demirel, Bilimsel Araştırma Yöntemleri 2008.

[70] O. Uslu, " Ortaokul Öğrencileri İçin Okula Uyum Ölçeği," *Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri Kongresi,* 2021. Gazi Üniversitesi, Ankara.

[71] R. S. Ercan, "Genç ve çocuk göçmenlere yönelik spor temelli entegrasyon politikaları: Türkiye," *Göç Dergisi*, 9(3), ss.359-376, 2022.

[72] M. A. Grey, "Sports Andimmigrant, Minority and Anglorelations in Garden City High School, " *Sociology of Sport Journal,* 9(3), ss. 255-270, 1992.

[73] T. S. Yaşar, N. S. Şemşeka,, O. Bilena, F. Çalıka ve A. Kayab, "Göçmen çocukların spor yoluyla topluma kazandırılması,". *ERPA*, ss.588, 2018.

[74] A. Yılgın, A. Alpullu ve C. Demirci, "Dezavantajlı çocukların spor eğitim projesi ile sosyal uyumlarının incelenmesi,". *Eurasian Research in Sport Science*, 7(2), ss.90-99, 2022.

[75] F. Güngör ve E. Şenel, "Yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin eğitim öğretiminde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri,". *Anadolu Journal of Educationa Sciences International*, 8(2), ss.24-173, 2018.

[76] E. Ö. Karataş, B. Ç. Savaş ve Ö. Karataş, "Beden eğitimi, spor ve oyunun sosyalleşme üzerine etkisi". *Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), ss.1-16, 2021.

[77] A. A. Özdoğru, Çocuk ve ergenlerin okul dışı zamanlarda spor aktivitelerine katılımı, " *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 86-101, 2018.

[78] S. E. Satılmış, T. Bilgin ve M. Ödemiş, "Bir rekreasyonel aktivite olarak geleneksel sokak oyunlarının yabancı uyruklu çocuklarda sosyal beceri psikolojik sağlamlık ve umut düzeylerine etkisinin incelenmesi,". *Journal Of Rol Sport Sciences,* 4(3), ss.1080-1097, 2023.

7.EKLER

Ek-1: REKREATİF SPOR ETKİNLİKLERİNİN ORTAOKUL DÜZEYİNDEKİ GÖÇMENLERİN OKULA UYUM SÜREÇLERİNE ETKİSİ
Anket Formu

Sevgili öğrenciler; aşağıdaki ifadelerde yer alan durumları, size uygunluk derecesine göre; karşısında bulunan yay ayracın içine bir çarpı **(X)** işareti koyarak belirtiniz. Lütfen her soru için tek bir yay ayraca işaret koyunuz. Ayrıca hiçbir soruyu boş bırakmadığınızdan emin olunuz.	**Bana Hiç Uygun Değil**	**Bana Uygun Değil**	**Ne Uygun Ne Uygun Değil**	**Bana Uygun**	**Bana Tamamen Uygun**
1. Okuldaki arkadaşlarımı severim.	( )	( )	( )	( )	( )
2. Derslerime çok çalışırım.	( )	( )	( )	( )	( )
3. Okuldaki arkadaşlarıma güvenirim.	( )	( )	( )	( )	( )
4. Derslerde kendimi başarılı hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
5. Ödevlerimi düzenli bir şekilde yaparım.	( )	( )	( )	( )	( )
6. Okuldaki arkadaş grubumdan memnunum.	( )	( )	( )	( )	( )
7. Okulda kendimi yalnız hissederim.	( )	( )	( )	( )	( )
8. Öğretmenlerimin ders anlatma şekillerini bilirim.	( )	( )	( )	( )	( )
9. Okul arkadaşlarım beni sever.	( )	( )	( )	( )	( )
10. Okul kurallarına uyarım.	( )	( )	( )	( )	( )
11. Derste anlatılanları ilgiyle dinlerim.	( )	( )	( )	( )	( )
12. Okulda arkadaşlarımla keyifli vakit geçiririm.	( )	( )	( )	( )	( )
13. Okuldaki arkadaşlarımı özlerim.	( )	( )	( )	( )	( )
14. Okuldaki sınavlardan yüksek not alırım.	( )	( )	( )	( )	( )
15. Herhangi bir sorunumda okuldaki arkadaşlarım bana destek olur.	( )	( )	( )	( )	( )
16. Okulda beni seven arkadaşlarım olduğu için mutluyum.	( )	( )	( )	( )	( )
17. Okulda başarılı olmak benim için önemlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
18. Aldığım eğitimin “tam bana göre” olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

8.ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Mert KAYA

Yabancı Dili : İngilizce

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Y. Lisans	Spor Yöneticiliği	Düzce Üniversitesi	2024
Lisans	Rekreasyon	Anadolu Üniversitesi	2015
Lise		Süleyman Çakır Lisesi	2007